

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
Гуманітарний факультет
Кафедра туристичного, готельного та ресторанного бізнесу

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи
другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему

ЕКЗОТИЧНИЙ ТА ПРИГОДНИЦЬКИЙ ТУРИЗМ ТАЇЛАНДУ

Виконав: студент II курсу, групи ГФ-214м

Спеціальності 242 Туризм і рекреація _____

Освітня програма Туризмознавство _____

ШЕВЧЕНКО Р.А. _____

Керівник: ГУРОВА Д.Д. _____

Рецензент: : _____

Запоріжжя – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Інститут, факультет Гуманітарний

Кафедра Туристичного, готельного та ресторанного бізнесу

Ступінь вищої освіти Другий (магістерський) рівень

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Спеціальність 242 Туризм і рекреація

Освітня програма (спеціалізація) Туризмознавство

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ТГРБ

Валентина ЗАЙЦЕВА

«__» _____ 2025 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

ШЕВЧЕНКА Родіона Анатолійовича

1. Тема роботи (проекту) Екзотичний та пригодницький туризм Таїланду
- керівник роботи (проекту) Дар'я ГУРОВА, к.геогр.н., доцент,
затвердженні наказом вищого навчального закладу від 01 вересня 2025 року № 399
2. Строк подання студентом роботи (проекту) 01.12.2025 р.
3. Вихідні дані до роботи (проекту) в роботі використано нормативно-правову базу Таїланду, статистичні дані служби статистики Таїланду, аналітичні звіти, підручники, навчальні посібники, монографії, наукові публікації, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет-джерела
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
Розділ 1. Міжнародний туристський ринок та класифікація видів туризму. Розділ 2. Аналіз розвитку туризму в Таїланді. Розділ 3. Перспективи розвитку екзотичного та пригодницького туризму в Таїланді
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
8 таблиць, 9 рисунків

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	ГУРОВА Д.Д., доцент каф. ТГРБ	01.09.2025	01.10.2025
2	ГУРОВА Д.Д., доцент каф. ТГРБ	01.09.2025	20.10.2025
3	ГУРОВА Д.Д., доцент каф. ТГРБ	01.09.2025	05.11.2025
Нормо контроль	КОРНІЄНКО О.М., доцент каф. ТГРБ	01.09.2025	11.11.2025

7. Дата видачі завдання 1 вересня 2025 року**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Узгодження теми, складання змісту	20.08-01.09.2025	виконано
2	Вивчення літературних джерел	01.09-10.09.2025	виконано
3	Збір матеріалу на кваліфікаційну роботу	01.09-01.10.2025	виконано
4	Групування та аналіз зібраного матеріалу	01.09-11.10.2025	виконано
5	Виконання першого розділу	01.10.2025	виконано
6	Виконання другого розділу	20.10.2025	виконано
7	Виконання третього розділу	05.11.2025	виконано
8	Формування висновків та рекомендацій	06-09.11.2025	виконано
9	Оформлення кваліфікаційної роботи	10-11.11.2025	виконано
10	Перевірка роботи на плагіат	12-15.11.2025	виконано
11	Перевірка роботи керівником	16-20.11.2025	виконано
12	Одержання відгуку та рецензії	22-23.11.2025	виконано
13	Попередній захист кваліфікаційної роботи	16-20.11.2025	виконано
14	Подання роботи на кафедру	01.12.2025	виконано
15	Захист кваліфікаційної роботи	15.12.2025	виконано

Здобувач _____ Родіон ШЕВЧЕНКОКерівник роботи (проекту) _____ Дар'я ГУРОВА

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 97 с., 9 рис., 8 табл., 62 джерела.

Об'єкт дослідження – туризм Таїланду.

Предмет дослідження – особливості організації, просування та реалізації екзотичного й пригодницького туризму Таїланду на міжнародному ринку.

Мета роботи – вивчити сучасний стан та перспективи розвитку екзотичного й пригодницького туризму в Таїланді.

Методи дослідження: описовий, діалектичний підхід, порівняння, дедукції, системний аналіз, статистичний аналіз, аналіз літературних джерел й Інтернет-ресурсів, методи пошуку і збору даних.

В першому розділі кваліфікаційної роботи розкрито теоретичні основи міжнародного туристського ринку та висвітлено механізм його функціонування, а також поняття і сутність екзотичного, екстремального та пригодницького туризму. В другому розділі кваліфікаційної роботи дана загальна характеристика Таїланду і проведено аналіз сучасного стану розвитку туризму у країні. Третій розділ кваліфікаційної роботи містить визначення перспектив розвитку екзотичного та пригодницького туризму Таїланду, розроблено новий екзотичний тур до країни.

Одержані результати кваліфікаційної роботи можуть бути використані у діяльності туристичних підприємств, при розробці навчальних курсів з міжнародної готельно-ресторанної справи та туризму, у можливості використання розроблених рекомендацій у діяльності туристичних підприємств для створення нових пропозицій для підвищення ефективності роботи на ринку.

ТАЇЛАНД, ТУРИЗМ, ЕКЗОТИЧНИЙ, ПРИГОДНИЦЬКИЙ,
СПЕЦИФІКА, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.

АНОТАЦІЯ

Шевченко Р. А. Екзотичний та пригодницький туризм Таїланду. – Кваліфікаційна робота.

У роботі розглянуто теоретичні основи міжнародного туристського ринку та висвітлено механізм його функціонування, а також поняття і сутність екзотичного, екстремального та пригодницького туризму. Дано загальну характеристику Таїланду і проведено аналіз сучасного стану розвитку туризму у країні. Досліджено перспективи розвитку екзотичного та пригодницького туризму Таїланду, розроблено новий екзотичний тур до країни.

Ключові слова: Таїланд, туризм, екзотичний, пригодницький, специфіка, перспективи розвитку.

ANNOTATION

Shevchenko R. A. Exotic and adventure tourism in Thailand – Qualifying work.

The paper examines the theoretical foundations of the international tourism market and highlights the mechanism of its functioning, as well as the concept and essence of exotic, extreme and adventure tourism. A general description of Thailand is given and an analysis of the current state of tourism development in the country is conducted. The prospects for the development of exotic and adventure tourism in Thailand are studied, and a new exotic tour to the country is developed.

Keywords: Thailand, tourism, exotic, adventure, specifics, development prospects.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ
І ТЕРМІНІВ

АСЕАН – Асоціація держав Південно-Східної Азії

ВВП – валовий внутрішній продукт

ВІЛ – вірус імунодефіциту людини

див. – дивитися

ін. – інше

км – кілометр

м – метр

мм – міліметр

млн – мільйон

млрд – мільярд

од. – одиниць

р., рр. – рік, роки

рис. – рисунок

СЕК – Східний економічний коридор

СНІД – синдром набутого імунодефіциту

ст. – століття

США – Сполучені Штати Америки

т.д. – так далі

табл. – таблиця

тис – тисяч

ЮНВТО – Всесвітня туристична організація

AR – доповнена реальність

COVID-19 – коронавірусна інфекція

PADI – Professional Association of Diving Instructors

SSI – Scuba School International

TAT – Tourism Authority of Thailand

VR – віртуальна реальність

% – відсоток

С – градус за Цельсієм

\$ – долар США

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. МІЖНАРОДНИЙ ТУРИСТСЬКИЙ РИНОК ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ТУРИЗМУ	13
1.1. Міжнародний туристський ринок та механізм його функціонування	13
1.2. Класифікація видів туризму. Поняття і сутність екзотичного, екстремального та пригодницького туризму	20
Висновки до 1 розділу	32
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ТАЇЛАНДІ	34
2.1. Загальна характеристика країни	34
2.2. Аналіз розвитку туризму в Таїланді на сучасному етапі	46
Висновки до 2 розділу	58
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКЗОТИЧНОГО ТА ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ В ТАЇЛАНДІ	59
3.1. Сучасний стан та перспективи розвитку екзотичного та пригодницького туризму в країні	59
3.2. Розробка нового екзотичного туру до Таїланду	81
Висновки до 3 розділу	88
ВИСНОВКИ	90
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	93

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується активним зростанням ролі туризму як однієї з найбільш динамічних і прибуткових галузей економіки. У структурі міжнародного туристичного ринку простежується тенденція до диверсифікації пропозицій і формування нових нішевих напрямів, орієнтованих на індивідуальні інтереси споживачів. Сучасний турист прагне не лише відпочинку, а й нових вражень, емоцій, пізнання світу, випробування власних можливостей. Це зумовлює стрімкий розвиток таких видів туризму, як екзотичний, пригодницький та екстремальний. Їхня популярність пояснюється поєднанням активності, автентичності та елементів ризику, що забезпечує емоційне залучення туриста та створює відчуття унікальності досвіду.

Одним із найпривабливіших напрямів для розвитку екзотичного й пригодницького туризму є Королівство Таїланд – країна з надзвичайно багатими природними ресурсами, культурною спадщиною та розвиненою інфраструктурою. Протягом останніх десятиліть Таїланд стабільно входить до десятки держав світу за кількістю іноземних туристів, що свідчить про ефективність національної туристичної політики, спрямованої на поєднання економічного зростання з охороною навколишнього середовища та збереженням традиційної культури. Туристичний сектор країни забезпечує значну частку ВВП, стимулює розвиток малого бізнесу та сприяє міжнародному позиціонуванню держави як безпечної й гостинної дестинації.

Актуальність теми зумовлена зростанням інтересу до альтернативних форм туризму, що відображають глобальні тенденції постпандемічного розвитку галузі – орієнтацію на індивідуалізацію подорожей, екологічність, безпечність і пошук унікальних вражень. Дослідження ринку екзотичного туризму Таїланду дозволяє визначити можливості для вдосконалення туристичних продуктів вітчизняних компаній, а також сприяє формуванню практичних навичок у сфері міжнародного туризму та менеджменту.

Питання розвитку екзотичного та пригодницького туризму досліджувалися низкою українських і зарубіжних науковців, серед яких варто відзначити праці М. Мальської, Н. Антонюк, О. Любіцевої, І. Смаль, І. Давиденко, О. Ковальчука, Т. Сокол, А. Черкашиної, Л. Шульгіної, В. Кифяка, Н. Гончарової, В. Худо та інших.

Окрему увагу в наукових дослідженнях приділено аналізу туристичної політики країн Південно-Східної Азії, зокрема Таїланду, який розглядається як одна з провідних дестинацій екзотичного й пригодницького туризму. Серед авторів, чії праці висвітлюють туристичний потенціал Таїланду, варто згадати М. Hall, S. Cohen, T. Reisinger, K. Kattiyarongprong, які досліджували питання туристичного брендингу, сталого розвитку, поведінки споживачів і специфіку формування туристичного продукту в умовах глобальної конкуренції. Узагальнення напрацювань цих науковців створює теоретичне підґрунтя для подальшого аналізу перспектив екзотичного туризму в Таїланді та розробки нових моделей туристичних пропозицій.

Мета дослідження полягає у вивченні сучасного стану та перспектив розвитку екзотичного й пригодницького туризму в Таїланді.

Для досягнення поставленої мети у роботі поставлено наступні завдання:

- розглянути сутність, структуру та механізм функціонування міжнародного туристичного ринку, а також класифікацію видів туризму;
- проаналізувати сучасний стан туристичної індустрії Таїланду;
- визначити перспективи розвитку екзотичного та пригодницького туризму в Таїланді та розробити новий екзотичний тур до країни.

Об'єктом дослідження є туризм Таїланду.

Предметом дослідження виступають особливості організації, просування та реалізації екзотичного й пригодницького туризму Таїланду на міжнародному ринку.

Інформаційну базу дослідження становлять статистичні дані Всесвітньої туристичної організації, статистичні дані служби статистики Таїланду,

міжнародних економічних організацій, монографії, наукові публікації, Інтернет-ресурси.

Для дослідження поставленої мети застосовувалися методи: діалектичний підхід до вивчення явищ і процесів екзотичного туризму; порівняння для з'ясування важливості екзотичних видів поміж інших видів туризму; дедукції для з'ясування місця туристських витрат у загальній класифікації споживчих витрат підприємств туристської індустрії Таїланду; системний аналіз – з метою дослідження екзотичного туризму, як сукупності інституційних одиниць, що його складають, та компонентів допоміжної бази.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що подальшого розвитку набули уявлення про специфіку формування екзотичного туристичного продукту на прикладі Таїланду, зокрема в контексті поєднання природно-рекреаційних, культурних і навчально-спортивних ресурсів. На основі проведеного аналізу розроблено новий екзотичний дайвінг-тур до Таїланду, що поєднує елементи активного, пізнавального й рекреаційного туризму. Запропонований авторський тур відзначається економічною доцільністю, високим рівнем сервісу та потенціалом для просування на міжнародному туристичному ринку.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання розроблених рекомендацій у діяльності туристичних підприємств для створення нових пропозицій, формуванні маркетингових стратегій та підвищенні ефективності роботи на ринку. Матеріали дослідження можуть бути застосовані у навчальному процесі при викладанні дисциплін «Міжнародний туризм», «Економіка туризму», «Туристичне країнознавство».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні результати дослідження доповідалися й обговорювалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Актуальні проблеми та перспективи розвитку сфери гостинності, туризму та рекреації» (м. Запоріжжя, 2025 р.) [61], IV Міжнародній науково-практичній конференції «Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства» (м. Запоріжжя, 2025 р.) [62] за результатами яких

опубліковано тези доповідей.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань (62 найменування). Загальний обсяг роботи становить 97 сторінок комп'ютерного тексту, основний зміст роботи викладено на 92 сторінках. Робота містить 8 таблиць та 9 рисунків.

РОЗДІЛ 1. МІЖНАРОДНИЙ ТУРИСТСЬКИЙ РИНОК ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ТУРИЗМУ

1.1. Міжнародний туристський ринок та механізм його функціонування

Сьогодні туризм перетворився на індустрію, яка відіграє помітну роль в економіці багатьох країн, на розвиток туризму виділяються значні кошти. Міжнародний туризм не тільки збільшує валютні надходження в країну, він забезпечує зайнятість населення, а також впливає на раціональне використання ресурсів. Останнім часом міжнародний туризм надзвичайно швидко розвивається, поступаючись лише автомобільній та нафтодобувній промисловості [1].

Останнім часом туризм отримав значний розвиток і став масовим соціально економічним явищем міжнародного масштабу. Швидкому його розвитку сприяє розширення політичних, економічних, наукових і культурних зв'язків між державами і народами світу. З економічної точки зору туризм – це особливий вид споживання туристами матеріальних благ, послуг і товарів, який виділяється в окрему галузь господарства, що забезпечує туристів всім необхідним: транспортними засобами, об'єктами харчування, розміщення, культурно-побутовими послугами, розважальними заходами [2].

До основних дефініцій міжнародного туристського ринку можливо віднести наступні поняття.

Ринок – сфера обміну товарами між виробниками і споживачами, що склалася на основі поділу праці.

Міжнародний туристський ринок – це сукупність споживачів туристського продукту, які мають засоби його купити сьогодні або завтра (потенційну купівельну спроможність).

Міжнародний туристський ринок можна розглядати в якості:

- сукупності покупців і продавців туристського продукту;
- інструменту узгодження інтересів покупців і продавців туристського

продукту;

- сфери реалізації туристського продукту;

- сфери прояву економічних відносин між покупцями і продавцями туристського продукту [3].

Існування туристського ринку не можливо без його функцій. До основних функцій відносять:

- реалізацію вартості і споживчої вартості, укладених у туристському продукті;

- організацію процесу доведення туристського продукту до споживача.

У міжнародному туризмі розрізняють національний та міжнародний туристський ринок.

Суб'єктами туристського ринку є споживачі і виробники туристського продукту, посередники, уряд та інші.

Туристський ринок характеризується ємністю, рівнем збалансованості попиту і пропозиції, умовами реалізації туристського продукту.

Ємність туристського ринку – це його здатність поглинути ту чи іншу кількість туристського продукту, тобто можливий обсяг реалізації окремих турів, послуг туризму і товарів туристсько-сувенірного призначення при існуючих цінах і пропозиції.

Міжнародний туристський ринок складається з чотирьох основних елементів:

- туристський попит;

- пропозиція;

- ціна;

- конкуренція [4].

Туристський попит – це підтвердження платоспроможністю рекреаційних потреб людей, виражених у певній кількості послуг, які споживачі можуть придбати за певними цінами. Попит – показник, який відображає обсяг продажу певного туристського продукту на обраному сегменті ринку.

Розрізняють різні види попиту, до яких відносять:

- стабільний (незалежно від коливання цін);
- еластичний (змінюється у той чи інший бік, залежно від мінливості ціни).

Також попит може бути:

- негативний – велика частина ринку недооцінює туристський продукт, і згодна на додаткові витрати, щоб уникнути його;
- відсутній – споживачі ігнорують запропонований продукт;
- відкритий – споживачі відчують потребу в туристському напрямку або чим-небудь, що ринок з якихось причин запропонувати не може;
- нерегулярний – сезонний, щоденний, до погодинних коливань;
- повноцінний – продавець задоволений своїм торговим оборотом [5].

Основою туристського попиту є потреба людини у відпочинку, пізнанні, спілкуванні, що й спонукає його до подорожі.

Пропозиція туристського продукту – це кількість туристських продуктів або послуг, які виставлені на ринок при певному рівні цін. Якщо попит відображає імовірну ємність ринку, то пропозиція – це фактичний обсяг туристсько-екскурсійних послуг, які пропонуються споживачеві на ринку.

Визначення ціни являється важливим компонентом на туристському ринку, тому ціна – це міра і регулятор рівноваги між попитом і пропозицією на туристському ринку [6].

На туристському ринку існують різні фактори, які позитивно чи негативно можуть впливати на рівень цін, до них відносять:

- ціни на послуги постачальників туристських послуг (готелі, транспорт);
- ціни на послуги, що надаються конкурентами на ринку коливання в попиті;
- сезонність;
- психологічні чинники, пов'язані з модою, престижем та інші.

На туристському ринку розрізняють три методи розробки та встановлення цін, які залежать від наступних чинників:

- встановлення ціни в залежності від попиту на ринку;
- встановлення ціни в залежності від рівня цін конкурентів;
- розрахунок ціни за собівартістю туристського продукту (послуг/товарів) [7].

На ринку туристських послуг існування різних туристських підприємств не можливо без існування їх конкурентів.

Конкуренція – взаємна боротьба підприємств за краще становище на туристському ринку. Конкуренція – важливий елемент механізму саморегулювання ринкової економіки. Взаємодія елементів ринку призводить до його циклічності (якщо пропозиція туристського продукту більше попиту, то ціни на нього падають. Це викликає зниження підприємницької активності з виробництва даного туристського продукту, якщо навпаки, то настає підвищення цін і ця ситуація стимулює виробництво цього продукту на ринку). Після певного коливання цін настає період рівноваги попиту і пропозиції.

Міжнародний туристський ринок в значній мірі залежить від різних чинників (див. табл. 1.1) [8].

Таблиця 1.1 – Основні чинники розвитку міжнародного туристського ринку

Чинники	Ознаки
Природньо-екологічні	– хороший клімат і комфортні природні умови; – наявність гарних ландшафтів та природних пам'яток.
Соціально-економічні	– рівень життя основної маси населення, тобто економічна доступність туризму;
Соціально-економічні	– можливість громадянам пересуватися всередині і за межами своєї країни, подорожувати по світу.

Продовження таблиці 1.1

Чинники	Ознаки
Політичні	– внутрішньополітична стабільність країни проживання; – внутрішньополітична стабільність країни, яка приймає туристів.
Демографічні	– зростання населення. Збільшує світовий туристський потенціал; – збільшення тривалості життя та зниження вікового пенсійного порогу. Призводить до появи туризму для людей третього віку.

Сучасний туристський ринок характеризується великою диференціацією. Диференціація – це поділ ринку на різні сегменти попиту, зумовлені єдиними ознаками споживання, властивими кожному сегменту споживання. Кожен сегмент характеризується однорідністю мотивів і можливостей [9].

Диференціація туристського ринку має особливі чинники:

- соціально-економічні фактори: стать, вік, дохід, рід заняття та інші;
- культура;
- географічний чинник;
- адаптація до нового: новатори і ретрогради;
- каналом отримання товару;
- використання товару;
- психологічні чинники.

Міжнародний туристський ринок розглядається як ринок послуг, який має свої специфічні особливості, зважати на які необхідно при організації туристського бізнесу [10].

По-перше, туристські послуги:

- невлонимі (турист не може при придбанні туру не спробувати його, ні

побачити на власні очі), тому важливе значення тут мають питання надійності туристського продукту, гарантій надання туристам заздалегідь оплачених послуг обіцяного рівня і якості (тобто відповідність інформації і змісту туристського продукту).

Необхідна інформація туристів про споживчі властивості туру і дотримання принципу зв'язок ціни і якості (споживачі умовно встановлюють для себе нижній поріг ціни, за яким передбачається низька якість). Довіра фірмі – це питання не тільки її престижу, але і клієнтури а також ринкової стійкості;

– губляться в часі (дохід від не наданої у визначений конкретний період послуги втрачається назавжди) – тут важливі оперативність інформації та робота із замовленням клієнта, а також гнучке, ступеневе ціноутворення, що реагує на зміну попиту і стимулюючу продаж;

– якість окремих послуг у складі туру може змінюватися, тому необхідні диференціація цін за якістю послуг, заміненість і варіантність обслуговування [11].

По-друге, при реалізації туристського продукту (будь то тур, екскурсія або заздалегідь заброньоване готельне обслуговування), як правило, є розрив у часі між фактом оплати (купівлі) туристського продукту і фактом його споживання. Турист, заздалегідь набуваючи путівку на тур, авансує роботу обслуговуючих організацій на маршруті через туроператора і турагента (тобто платить не особисто виробнику послуги, а тому, у кого купує путівку). Тому тут також важливі надійність туристського продукту і каналів його просування, відповідальність туристської фірми, що реалізує продукт туристу [12].

По-третє, для туристського ринку характерні значні сезонні коливання попиту туристів. Причому ці коливання не однакові для різних видів туризму. Розвиток несезонних форм відпочинку, забезпечення повноцінного відпочинку туристів у несезонні періоди, вміле використання матеріальної бази під різні види туризму та регіональної різниці в сезонах – все це допомагає знизити сезонні втрати туристської фірми.

По-четверте, в туризмі якість більшою мірою залежить від виконавців, тобто від обслуговуючого персоналу (гідів, екскурсоводів, порт'є, покоївок) – працівників контактних професій. Воно може мінятися при зміні персоналу. Тому питання менеджменту в туризмі, мотивації якісної праці, створення гнучкого туристського продукту є першорядними для туристського підприємства [12].

По-п'яте, на туристському ринку є територіальна роз'єднаність споживача і виробника. Питання інформації та реклами свого продукту в інших регіонах, зв'язки з зарубіжними партнерами є також важливими для туристського бізнесу (формування позитивного образу туристської фірми, регіону відпочинку; встановлення оперативних зв'язків з віддаленими партнерами для зручності роботи по задоволенню запиту споживача).

Основними суб'єктами міжнародного туристського ринку є:

- турист (споживач туристського продукту) – будь-яка фізична особа, яка використовує, придбає або має намір придбати туристські послуги для особистого використання;

- туроператор (турорганізатор, промоутер) – юридична або фізична особа, розробник туристських послуг, який здійснює формування, просування та оптову реалізацію туристського продукту у вигляді генеральних угод, договорів, ваучерів, контрактів і іншого на підставі ліцензій;

- турагент – юридична або фізична особа, яка здійснює просування і роздрібну реалізацію туристського продукту у вигляді договорів, путівок на підставі ліцензії, а також виконує відправку туриста з місця постійного перебування і деякі виїзні формальності;

- контрагент – юридична або фізична особа, виконавець туристських послуг у країні (місці) прибуття, що діє відповідно до законодавства приймаючої держави та міжнародними угодами [13].

Основним товаром на туристському ринку є туристська послуга.

Туристською послугою може вважатися тільки комплекс послуг з задоволення різноманітних потреб туриста – у відпочинку, харчуванні,

переміщенні та інших, які сприяють забезпеченню мети подорожі. Туристські послуги за значенням в процесі подорожування поділяються на:

- основні, без яких неможливе подорожування – послуги розміщення, харчування, транспортного та екскурсійного забезпечення;
- додаткові, що сприяють комфортності подорожування – побутові, торгівельні, комунікативні, інформаційні, банківсько-фінансові, медичні, спортивно-оздоровчі, культурні;
- супутні, які підвищують ефективність та сприяють повній реалізації мети подорожі – виробництво та реалізація сувенірів і туристського спорядження [14].

Кожна з основних послуг може виступати туристським продуктом, що вирізняється стабільністю пропозиції, але тільки їх поєднання є туристською послугою. Туристські послуги, призначені для споживання частиною населення, яка подорожує, в процесі споживання доповнюються туристськими товарами спеціального та загального призначення.

На туристському ринку окрім міжнародного розрізняють національний та світовий ринок туристських послуг. Світовий ринок послуг – це система міжнародних відносин обміну, які існують на основі міжнародного поділу праці та інших форм міжнародних економічних відносин, де основним товарним об'єктом виступають різноманітні види послуг.

1.2. Класифікація видів туризму. Поняття і сутність екзотичного, екстремального та пригодницького туризму

До іноземних туристів відносяться всі тимчасові відвідувачі, що прибули в дану країну не менш чим на 24 години на відпочинок, лікування, з навчальними, релігійними або спортивними цілями, а також у відрядження, для участі в конференціях, з діловими цілями або з родинних обставин.

Як вихідний пункт при побудові класифікації видів туризму доцільно взяти основну мету подорожі. Базуючись на визначенні «тимчасовий

відвідувач», опираючись на найбільш загальні поняття, можна побудувати класифікацію таким способом:

- рекреаційний туризм (відпочинок і лікування);
- екскурсійний туризм (знайомство з культурними, історичними й природними визначними пам'ятками);
- науковий туризм (участь у наукових нарадах, знайомство з науковими відкриттями тощо);
- діловий туризм (візити для проведення ділових зустрічей);
- етнічний туризм (подорожі для зустрічей з родичами);
- пригодницький туризм (похідні експедиції, полювання тощо);
- спортивний туризм (подорожі для занять спортом);
- навчальний туризм;
- релігійний туризм (подорожі до місць, які шануються віруючими);
- розважальний туризм (відвідування святкових заходів) [11].

Нерідко зазначені види туризму можуть перетинатися, але перевага такої класифікації полягає насамперед у тім, що вона показує основний напрямок розвитку туристського регіону залежно від тих цілей і завдань, з яким туристи його відвідують.

Для того щоб краще показати унікальність туризму, варто також звернути увагу й на інші типи класифікації. Тут можна відзначити наступні:

- класифікація, що характеризує особливості суб'єктів туризму:
- за віком (дитячий, молодіжний, середнього віку, похилого віку);
- за складом (індивідуальний, сімейний, груповий);
- за соціально-економічним статусом (бізнес-туризм, конгресійно-освітній і т.д.);
- за основним заняттям під час відпочинку (альпінізм, байдарковий, велосипедний, мисливський і т.д.) [15].

Класифікація, в основі якої розглядається сполучення використовуваних ресурсів (гірський, дачний, морський, екскурсійний). Класифікація за наступними показниками:

- транспорт, що використовується (авіаційний, автобусний, автомобільний, залізничний, водний, кінний, велосипедний, піший);
- роль у валютних трансфертах (в'їзний, виїзний);
- сезонність (літній, зимовий, міжсезонний) [3].

Класифікація за видами туризму є найбільш об'ємною. Зупинимося на ній більш докладно.

Рекреаційний туризм. Цей вид туризму (з метою відпочинку) для ряду держав є найбільш масовою формою. Поїздки іноземних туристів в Іспанію, Туреччину, Італію, Францію, США переслідують насамперед саме цю мету. Тут характерні більша тривалість подорожі, менша кількість міст, які входять у маршрут, і відповідно більша тривалість перебування в одному місці, яким, як правило, є курорт на морському узбережжі.

Інша особливість масових поїздок на відпочинок полягає в широкому використанні авіаційного транспорту й чартерних рейсів.

Поїздки з метою лікування (бальнеологічний туризм) відрізняються від всіх інших видів туризму, тому що насамперед вони носять суцільно особистий, індивідуальний характер. Однак нерідкі випадки, коли туристи поєднуються для спільних поїздок, що мають на своїй меті одержання групових знижок за проїзд. Звичайна тривалість туру на лікування становить 24 – 28 днів, що значно більше, ніж за іншими видами туризму [16].

Як правило, організацією маршрутів з метою лікування займаються тільки ті фірми, які на цьому виді туризму спеціалізуються. Звичайно вони пов'язані з різними медичними установами й організаціями. Поїздку на лікування рекомендує лікар, а вже потім її оформляє туристська фірма. Велике значення для формування попиту на подорожі з метою лікування має інформованість представників медичних установ даної країни про курорти й можливості лікування в інших країнах [14].

Екскурсійний туризм. Цей вид туризму містить у собі подорожі й поїздки з пізнавальними цілями. Екскурсія як форма пізнання й вид дозвілля виконує функції інформації, розширення кругозору й інтелекту. Для екскурсійного

туризму так само, як і для рекреаційного, характерними є поїздки й на груповій, і на індивідуальній основі.

Пізнавальні цілі можуть сполучатися з метою відпочинку. Пізнавальна поїздка може передувати відпочинку на курорті, або під час відпочинку, туристи можуть робити екскурсії, у тому числі в інші міста й навіть в інші країни.

У ряді держав характерною рисою пізнавальних екскурсій, є тенденція робити їх на більші відстані, з відвідуванням за одну поїздку відразу кілька країн. Для цього виду туризму важко виділити який-небудь найбільш кращий вид транспорту. Поряд із значним обсягом авіаперевезень слід зазначити ріст популярності автобусних подорожей, поїздок залізничним транспортом, річкових і морських круїзів.

Однією з різновидів пізнавальних поїздок є автомобільний туризм. У порівнянні з подорожами на інших видах транспорту поїздки на автомашиних й автобусах дають туристам набагато більшу можливість познайомитися із країною [12].

Науковий туризм. Цей вид подорожей є порівняно новим у міжнародному туризмі. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків, науково-технічна революція і матеріально-технічний прогрес, прагнення використати передовий досвід інших країн і народів у створенні духовних і матеріальних цінностей сприяють розширенню міжнародних контактів серед представників наукових кіл різних держав. Даний вид туризму, що включає поїздки з метою участі в різних нарадах, конгресах, симпозіумах, займає усе більш провідне місце в сучасному міжнародному туризмі.

Звичайно в кожній такій міжнародній зустрічі беруть участь від 200 до 10 тис. осіб. Нерідко учасників конгресу супроводжують члени їхніх родин, для яких організатори форумів пропонують чисто туристську програму. Як правило, і самі учасники під час проведення наукового заходу знайомлять із визначними пам'ятками даного міста, а після завершення конгресу роблять ознайомлювальні поїздки по країні. Характерною рисою цього виду туризму є

те, що учасник конгресу витрачає під час свого перебування в країні значно більше грошей, чим звичайний турист. Тому багато держав прагнуть до проведення в себе міжнародних наукових форумів і зустрічей. Спеціально для цього створюються великі конгресійні центри, що мають зали для засідань і засоби для розміщення відвідувачів. Деякі туристські фірми повністю спеціалізуються на обслуговуванні заходів такого роду [17].

Учасники міжнародних форумів звичайно використовують авіатранспорт. Через велику кількість супровідних осіб науковим зустрічам властивий високий попит на подвійне розміщення. При цьому близько 10% учасників замовляє обслуговування за класом «люкс», а інші – за першим класом. На деяких наукових зустрічах передбачається присутність студентів і молодих фахівців, як асистентів і спостерігачів. Для них звичайне розміщення й обслуговування організується не в готелях, а в студентських гуртожитках за більш низькими цінами [18].

Діловий туризм. Друга половина ХХ сторіччя ознаменувалася подальшим розвитком й інтернаціоналізацією зовнішньоекономічних відносин. Зростаючі потреби світової економіки спричиняють ріст міжнародних контактів. Поїздки представників ділових кіл останнім часом стали носити масовий характер.

Ряд туристських фірм спеціалізується на організації групових поїздок бізнесменів з метою вивчення нових ринків і підписання торгівельних угод. При цьому туристська фірма нерідко активно допомагає бізнесменам: вивчає положення справ на тому або іншому ринку, збирає дані про можливих торгівельних партнерів, надає необхідні економічні матеріали, організує ділові зустрічі й т.д.

Аналіз ринку ділових поїздок базується насамперед на стані економічних відносин між двома конкретними країнами або групами країн.

Ділові поїздки можуть пред'являти попит на індивідуальне обслуговування по найвищому класу з розміщенням у дорогих апартаментах, закріпленням на весь день автомобілів і т.д. [19].

Найбільш популярним для ділових візитів є перший клас із підвищеним попитом на одномісне розміщення. Ділові подорожі є дуже вигідними в економічному плані, тому що вони не залежать від сезонних факторів. У розпал туристського сезону в період відпусток вони навіть трохи скорочуються за обсягом. Важливо й те, що поїздки бізнесменів не вимагають додаткових витрат на рекламу, більшою мірою для них необхідна інформація про порядки й строки бронювання місць.

У діловому туризмі можна виділити міжнародні й двосторонні наради з питань торгівельного або науково-технічного співробітництва.

Однією з форм ділового туризму є також поїздки з метою участі або відвідування міжнародних і національних виставок й ярмарків.

Конгреси й наради різних міжнародних організацій також є досить розповсюдженою формою ділових подорожей. Як правило, від наукових форумів вони відрізняються меншою кількістю учасників [20].

Складовою частиною ділового туризму є поїздки спеціалізованих груп з однорідним професійним складом, які проводяться за рахунок підприємства або роботодавця як заохочення кращих працівників. У програму таких подорожей входить відвідування наукових центрів і промислових підприємств із метою ознайомлення з результатами досягнень даної країни або фірми в науково-технічній сфері, а також для вивчення технологій, підвищення професійного рівня і кваліфікації учасників поїздки.

Слід відзначити, що звичайно учасники ділових подорожей використовують авіатранспорт [21].

Етнічний туризм. Даний вид туризму пов'язаний з відвідуванням родичів або місць народження батьків і займає важливе місце в міжнародному туристському обміні.

За останнім часом у цьому досить своєрідному виді туризму відбулися деякі структурні зміни, що відбиваються на його характері. Якщо в 70 – 80-х роках ХХ ст. основну роль відігравали подорожі з метою відвідування родичів або місця їхнього народження, то в 90-х роках цього ж століття відбуваються

природні скорочення першого покоління, вихідців з інших країн, і все більше місця починають займати представники третього й четвертого поколінь, у яких значною мірою загублені прямі родинні зв'язки і більшою мірою мотиваційну роль відіграє прагнення познайомитися з батьківщиною предків. Це накладає певний відбиток на їхні вимоги до подорожі, зокрема, підвищує попит на розміщення в готелях, а не в родичів [22].

Пригодницький туризм. Це досить своєрідна форма відпочинку забезпечує не тільки перебування туристів у привабливому для них місці, але і їхнє заняття незвичайним видом діяльності («полювання на ведмедів у Польщі», «лов лосося на Алясці», «пошуки піратських скарбів у Карибському морі» тощо).

Пригодницький туризм підрозділяється на кілька видів:

- похідні експедиції;
- сафарі-тури (полювання, риболовля, лов метеликів тощо);
- морські подорожі (яхтинг) [23].

Географія й тематика пригодницьких турів досить велика й різноманітна. Звичайно це групові тури. Специфічною рисою такого туризму є одержання різних ліцензій, які дозволяють полювання, риболовлю, вивіз трофеїв. Пригодницький туризм пов'язаний з певним ризиком, тому для забезпечення безпеки таких турів необхідні висококваліфіковані інструктори, провідники тощо. Даний вид туризму має досить високу вартість і його можна віднести до розряду елітарного відпочинку [21].

Релігійний (паломницький) туризм. Даний вид туризму вважається споконвічним, історичним. У цей час він також користується великою популярністю. У туризмі з релігійними цілями можна виділити кілька видів подорожей:

- паломництво (відвідування святих місць для поклоніння реліквіям);
- пізнавальні екуменічні поїздки (знайомство з релігійними пам'ятниками, історією релігії, культурою релігії);
- наукові поїздки (поїздки богословів, учених, які займаються

питаннями релігії).

Серйозною проблемою в даному виді туризму є питання про підготовку кадрів. Важливо, щоб гіді й екскурсоводи могли не тільки показати історичні й архітектурні визначні пам'ятки, але й були знайомі з духовними й релігійними цінностями [24].

Розважальні тури. Ці тури дуже популярні й різноманітні. Їх тривалість невелика (2 – 4 дні). У Європі дуже розповсюджені різдвяні тури. Програма таких турів складається в основному з розваг (відвідування святкових заходів, ресторанів, концертів тощо).

Зазначені види туризму не вичерпують усього його різноманіття. Широке поширення одержав лікувальний туризм, коли поїздка за рубіж здійснюється з метою відновлення здоров'я.

Необхідно відзначити й зростаюче значення навчального туризму, коли основною метою подорожі є утворення. Як самостійний вид міжнародного туризму можна розглядати так званий хобі-туризм.

Як про окремий вид туризму, що отримав досить широке поширення в нашій країні, варто сказати про «шоп-тури» – поїздках за кордон з метою придбання товарів народного споживання (в основному виробів легкої промисловості, автомобілів, меблів тощо) для наступної їхньої реалізації. При кризі вітчизняної промисловості діяльність таких туристів – «човників» – приблизно на 1/5 наповнює товарами споживчий ринок й у цілому із системою збуту забезпечує зайнятістю близько 3 млн. осіб [17].

Знайомлячись зі статичними даними ЮНВТО, можна зробити висновок, що при всій розмаїтості видів туризму основною метою туристських поїздок продовжує залишатися відпочинок. На його частку доводиться 70% загального числа прибуттів у світі. Ділові подорожі, включаючи участь у наукових форумах, становлять близько 13% [25]. Однак необхідно відзначити, що це сполучення в різних регіонах світу виглядає неоднаково. Наприклад, в африканських державах частка поїздок на відпочинок значно нижче, вона становить близько 30%, а частка поїздок ділового характеру, навпроти, різко

перевищує середньосвітові показники й становить приблизно 40%. У державах, розташованих на інших континентах, розподіл загального числа прибуттів іноземних гостей практично близько до середньосвітових показників [24].

Екзотику треба неодмінно побачити своїми очима і не в кіно, відчутти усіма рецепторами тіла і душі. Тільки тоді вийде толк, не будуть марно витрачені гроші і час. Екзотичні далекі країни манили, манять і будуть вабити до себе невтомних мандрівників всіх мастей і заможних туристів [18].

Століттями в європейському суспільстві генерувався інтерес до східної екзотики. Відвідати екзотичні країни для європейця – це символ, можливість встати на інший щабель, знайти повагу та інтерес до власної персони в суспільстві. Східний сувенір – вічний предмет жаданого похвалання перед гостями. В Новому Світі східна екзотика залишилася поняттям, застосовним саме до Африки і Азії, хоча у американців є не менш дивовижна Південна Америка, але там немає багато тисячолітньої культури або вона практично не збереглася.

Екзо (від грецької – поза, зовні) частина складних слів, що означає: зовнішній, зовнішній, сторонній, вказує на зв'язок із зовнішнім середовищем. Слово екзотика також відбувається від грецького *exotikos* – чужий, іноземний. Це предмети, явища, риси чогось, химерні, надзвичайні особливості (природи, звичаїв, мистецтва та ін.) віддалених південних, східних країн, районів, які людям інших місць здаються химерними, незвичайними [17].

Екзотичні країни асоціюються з пальмами, мавпами, верблюдами і слонами, теплим кліматом, ласкавим блакитним морем, дивовижними східними базарами, великою кількістю фруктів і квітів. Екзотика не може бути постійною для мандрівника і властива для короткочасного відвідування екзотичної дестинації, оскільки постійне проживання або тривале знаходження в ній вже створює звичку і екзотика позбавляється своєї загадкової незвіданої принади. Крім привабливого слона там є і множинні отруйні змії, клімат далеко не завжди приємний, але така дрібниця зазвичай

опускається.

Міра екзотичності – це ступінь контрастності місця відпочинку до місця постійного проживання. Тому цей захід для кожної людини буде різний. Саме поняття «екзотика» – вельми суб'єктивне і залежить від індивідуальних ознак (від загального рівня знань та інтелекту самого туриста, регіону і середовища його проживання, його релігії або вірувань). Для одного щось – це екзотика, а для іншого – ні [22].

Чітке визначення «екстремальні види туризму» не вкласти в якусь одну категорію, тому що все, що пов'язано з ризиком і є екстрим. Сплав по несучої камені гірській річці, кінний маршрут в тайгу, де можна зустріти ведмедя, спуск в холодну і темну печеру, політ на дельтаплані – все це екстремальні види туризму.

Екстремальні види туризму, такі як сноуборд, дельта- і парапланеризм, рафтинг та інші, пов'язані з підвищеним рівнем ризику, вимагають від туриста підготовки як фізичної, так і психологічної [26].

Останнім часом активно розвивається пригодницький туризм – вид туризму, який об'єднує всі подорожі, пов'язані з активними способами пересування та відпочинку на природі, що мають на меті отримання нових відчуттів, вражень, поліпшення туристом фізичної форми та досягнення спортивних результатів. До спеціальних видів відноситься різновид пригодницького туризму, а саме – екстремальний туризм, що набирає силу в усьому світі. Все більше людей прагнуть побачити краси підводного світу, спуститися по гірському схилу на лижах і навіть стрибнути з парашутом.

До пригодницького туризму зараховують нестандартні подорожі в екзотичні й екологічно чисті природні райони (зазвичай далеко від цивілізації), пов'язані з активними способами пересування або використанням нетрадиційних транспортних засобів. Участь у турі передбачає певну фізичну підготовку, що наближає його до спортивного туризму. Проте за рахунок забезпечення туристів провідниками, проміжними таборами, спеціальним спорядженням ризик тут зводиться до мінімуму [23].

Пригодницький туризм умовно можна розділити на два типи: пригодницький спорт і пригодницькі подорожі. Пригодницький спорт традиційно включає екстремальні сплави по річках (рафтинг), спелео- і лижні походи, альпінізм та ін. В останні роки його доповнили нові спортивні програми. Серед них можна виділити скелелазіння, дельтапланеризм, парашанеризм, віндсерфінг, каньонінг та ін. Всі вони можуть бути як самостійними видами спорту, так і складовими пригодницького подорожі.

Що стосується пригодницького туризму, то він включає не тільки спортивну діяльність з більшим чи меншим ступенем ризику, але також різні види подорожей, що проходять у складних географічних або природних умовах. Крім того, можливі труднощі маршруту можуть залежати від наявності та типу транспортних засобів, якості місць проживання та харчування [23].

Серед найбільш поширених видів пригодницького туризму (або активного відпочинку) – подорожі річками, пішки в горах (треккінги), на велосипедах, верхи на конях, на автомобілях – позашляховиках та ін. Однак на відміну від спортивних походів на комерційних маршрутах туристи не носять рюкзаків, не варять їжу, не ставлять наметів. Ця робота професійних гідів. Мандрівний робить все в свою силу. На пішому маршруті речі несуть носильники. Під час рафтингу туристи можуть не гребти, а тільки милуватися околицями. Якщо маршрут велосипедний, то поруч обов'язково їде автобус супроводу: набридло крутити педалі – сідай в автобус [26].

Природно, при розробці подібні маршрути ретельно «обкатуються» гідами, і тільки після винесення висновку про їх готовність за всіма параметрами (складності, кліматичних умов, наявності цікавих об'єктів, простоті під'їзду і від'їзду та ін.) включаються в актив туроператора. Що стосується наявності якогось елемента ризику в такому роді маршруту, звичайно ж, він присутній, на те це і пригодницький туризм, але організацією туру і професіоналізмом гідів він зведений до мінімуму. Саме цей дозований ризик і є родзинкою пригодницького туру або подорожі. А самі незабутні враження – це ті самі хвилини боротьби за «виживання». Тобто в наявності

поєднання комфорту, відпочинку на природі і деякого подолання труднощів. Професіонали вважають, що такий відпочинок цілком доступний будь-якій здоровій людині, навіть яка не має якихось спеціальних навичок [25].

У Європі, наприклад, цей вид туризму почав розвиватися швидкими темпами і ставати більш масовим наприкінці 1980-х – початку 1990-х рр. А в Україні – з середини 1990-х рр. Незважаючи на те, що цей вид туризму з року в рік стає все більш популярним, туристи в основному віддають перевагу таким, як і раніше популярним видам туризму, як екскурсійний, пізнавальний, пляжний та ін.. А все тому, що більша частина туристів не знає, що в себе включає екстремальний туризм, куди можна поїхати (адже можна навіть не виїжджати за межі свого міста) і скільки все це коштує [10].

У світі існує ціла індустрія пригодницького туризму – Adventure Travel, яка формує певні вимоги до їх організації та безпеки, одягу, спорядженню, харчуванню. Наприклад, харчування має бути повноцінним, тобто включає свіжі продукти, мінімум консервів, а клієнт, який не має страховки, не може бути допущений до проходження маршруту. Фактично, матеріальне забезпечення пригодницького туру – це цілий самостійний бізнес. Не дивно, що в усьому світі такі тури недешеві. Транспорт, спорядження, сервіс коштують грошей [23].

Пригодницький туризм – це, насамперед, індивідуальний підхід і подорожі невеликими групами. Організувати пригоди для великої кількості людей – не тільки складно, але й не безпечно. Адже справжня пригода передбачає нехай невелику, але частку ризику, непередбачуваності, яка й робить туристів безпосередніми учасниками пригоди. Малий же розмір групи дозволяє забезпечити всім її членам максимум уваги.

Агентства, які займаються організацією пригодницьких турів, пропонують їх учасникам побувати в найкрасивіших куточках Землі. Плавання по Амазонці, сафарі на снігоходах в тундрі, джип-сафарі в Африці, піший трекінг в Непалі або експедиція в джунглі Південної Америки, підкорення Кіліманджаро, або спостереження за рожевими фламінго в Кенії,

фотополювання на білих ведмедів в Канаді, або поїздка на верблюдах в середньої Азії. Все це може бути як складової частиною туру, так і цілим пригодою.

Єдиної формули для створення пригодницьких турів не існує. Але ідеї та концепції турів залежать тільки від організаторів та побажань учасників.

Хоча пригодницькі тури можуть включати найрізноманітніші види активного і навіть екстремального відпочинку, що переважно вони розраховані на звичайних людей, без спеціальної підготовки або видатних спортивних здібностей.

Турист також огороджується від усіх побутових клопотів, та й взагалі будь-яких клопотів або фізичних навантажень. Цим пригодницькі тури відрізняються від звичайного дикого туризму. У турі, транспортом керують гіді, речі в горах несуть носильники, їжу готує кухар або ті ж гіді [15].

Існують і спеціальні маршрути, що вимагають досвіду, насамперед. Це екстремальні тури. А деякі тури пов'язані з ризиком і серйозними фізичними навантаженнями, наприклад, подорож на Алясці взимку на собачих упряжках, сходження на Кіліманджаро або Еверест.

Під час будь-якого туру забезпечується максимально можливий комфорт, ступінь якого залежить від сценарію і маршруту. Хороше спорядження, якісне харчування, гігієна і повна безпека учасників – це правило. Як і туристична страховка – клієнт, який не має страховки, не може бути допущений до проходження маршруту.

Висновки до 1 розділу

Міжнародний туристичний ринок є динамічною системою, що формується під впливом глобальних економічних, соціальних і культурних процесів. Його розвиток визначається взаємодією попиту та пропозиції, ступенем відкритості державних кордонів, рівнем інфраструктурного забезпечення й активністю туристичних дестинацій у світовій конкуренції.

Сучасний ринок туризму характеризується диверсифікацією туристичних потоків, інноваційністю туристичних продуктів, зростанням ролі цифрових технологій та зміною мотивацій подорожей, що потребує від галузі гнучкості та адаптивності.

Класифікація видів туризму відображає багатofункціональність туристичної діяльності та ґрунтується на поєднанні мотиваційних, просторових і організаційних критеріїв. У сучасних умовах особливе значення набувають екзотичний, екстремальний та пригодницький туризм. Їхня популярність пояснюється прагненням туристів до новизни, індивідуалізації подорожей, підвищення емоційної насиченості відпочинку та отримання автентичних вражень. Екзотичний туризм орієнтований на відвідування культурно та природно унікальних регіонів, що виходять за межі традиційних туристичних маршрутів. Екстремальний туризм пов'язаний із діяльністю, що потребує високого фізичного та психологічного навантаження, тоді як пригодницький поєднує активну участь туриста у подієвому або природному середовищі з елементами самодослідження та особистих відкриттів.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що сучасний міжнародний туристичний ринок постійно трансформується, реагуючи на глобальні тенденції та зміну споживчих пріоритетів. Зростання попиту на нетрадиційні види туризму свідчить про переорієнтацію туристичної індустрії на індивідуальні, емоційно насичені та автентичні форми подорожей. Це створює нові можливості для дестинацій, одночасно висуваючи вимоги щодо забезпечення безпеки, сталості розвитку та збереження культурних і природних ресурсів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ТАЇЛАНДІ

2.1. Загальна характеристика країни

Таїланд – екзотична країна. Подорож сюди є незабутньою. Таємничі храми буддистів і вселяють побожний страх руїни стародавніх міст, тропічні рослини і крокодилячі ферми, тайський масаж і тайська кухня, коралові рифи і узбережжі піщаних пляжів справляють незабутнє враження і приваблюють тисячі туристів.

Таїланд – держава в Південно-Східній Азії, розташована в південно-західній частині півострова Індокитай та північній частині півострова Малакка. На півдні омивається Сіамською затокою Південно-Китайського моря, на півдні-заході – Андаманським морем. Межує з М'янмою, Лаосом, Камбоджею, Малайзією. Площа території – 514 тис. км² [27].

Західну і північну окраїни Таїланду займають гори і горбкуваті гряди. Найбільш значними є хребти Кун-Тан (2012 м), Танен-Таунджі (1964 м) і Билаук-Таунг (1513 м). Найвища вершина Таїланду – Дой-Інтханон (2576 м). Північно-східна частина Таїланду – велике плато Корат. Між областю гір на заході і півночі і плато Корат на сході знаходиться Менамська низовина. На південно-сході в межі Таїланду входить невелика ділянка Кардамонових гір. Південну (звужену) частину Таїланду займають головним чином низинні рівнини, над якими піднімаються невеликі масиви і гірські гряди (висотою до 1786 м) [28].

Клімат Таїланду – тропічний, мусонний. Літній південно-західний мусон продовжується з кінця квітня до середини листопада, зимовий північно-східний – з кінця листопада до лютого. Середні місячні температури в невисоких районах від 22 °С на півночі до 28 °С тепла на півдні. Найбільш теплий місяць – травень. У більшій, широкій частині Таїланду 3 сезони: теплий сухий (зимовий), жаркий сухий (між зимовим і літнім мусонами) і жаркий вологий (літній). На півдні країни 2 сезони: жаркий менш вологий

(зимовий) і жаркий більш вологий (літній). Річна кількість опадів майже на всій території 1000 – 2000 мм, в деяких внутрішніх районах – менше 900 мм, в горах – до 5000 мм і більше. Тривалість дощового сезону в різні роки коливається від 6 до 8 місяців (див. табл. 2.1) [29].

Таблиця 2.1 – Сезони на курортах Таїланду

Курорти Таїланду	Місяці											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Бангкок	Р	Р	Р	Р	М	М	М	М	М	М	Р	Р
Паттайя	Р	Р	Р	Р	М	М	Р	Р	М	М	Р	Р
о. Ко Лан	Р	Р	Р	Р	М	М	Р	Р	М	М	Р	Р
о. Пукет	Р	Р	Р	Р	М	М	М	М	М	М	Р	Р
о. Самуї	Р	Р	Р	Р	М	М	М	М	М	Н	Н	Н
о. Панган	Р	Р	Р	Р	М	М	М	М	М	Н	Н	М
о. Тао	Р	Р	Р	М	М	М	Р	Р	М	М	Н	Р
Крабі	Р	Р	Р	Р	Р	М	М	М	М	М	Р	Р
Чіанг Май	Р	Р	Н	Н	Н	Н	М	М	М	М	Р	Р
о. Чанг	Р	Р	М	М	М	Н	Н	Н	Н	Н	Р	Р
Хуахін	Р	Р	Р	Р	Р	М	М	М	М	М	Р	Р
о. Самет	Р	Р	Р	Р	М	М	М	М	М	Р	Р	Р
Чіанг Рай	Р	Р	Н	Н	Н	М	М	М	М	М	М	Р
Лопбурі	Р	Р	Р	Р	М	М	М	М	Н	М	Р	Р
о. Ко Куд	Р	Р	Р	Р	М	М	М	М	М	М	Р	Р
Аютайя	Р	Р	Р	Р	М	М	М	М	М	М	Р	Р

Примітка: Р – найкращий час для відвідування; М – міжсезоння, Н – час, коли не варто відвідувати курорт

Річкова мережа Таїланду густа. Для рік характерні різкі зміни водності протягом року і високі повені в сезон мусонних дощів. Найдовша і повноводна

ріка Менам. Інші річки Меконг, його правий приплив Мун, Мепинг, Луанг, Ламнаси, Дат, Мат, Сонкрам, Себай. Озера в Таїланді незначні; найбільше – Кам (у системі річки Меконг).

Таїланд розташований у зоні тропічних лісів. Близько 30% його території займають джунглі. В лісах ростуть тикове і червоне дерева, сал, бамбук. В окремих найбільш вологих районах, головним чином у горах, на піднятих окраїнах плато Корат, на перешийку Кра і на півночі-сході приморської частини поширені тропічні вічнозелені ліси. Основні породи цих лісів – диптерокарпації, хопеї, фікуси, пандануси і різні пальми. У приморській смузі на півдні розвинута мангрова рослинність. На плато Корат широко поширені савани і зарості колючих дерев і чагарників. На сухих (підвітряних) схилах гір, у зоні 700 – 1700 м ростуть сосново-дубові ліси, у верхній частині гір – вічнозелений чагарник [27].

У лісах і в бамбукових заростях Таїланду зустрічаються найрізноманітніші тварини. Найбільш характерні ссавці: людиноподібні мавпи (гібони), слони, носороги, тапіри, тигри, леопарди, бики (гаур, бантенг), дикі і здичавіли буйволи, до 60 видів білок. Різноманітні птахи: фазани, павичі, папуги, птах-носоріг, чаплі, сіамський червоногубий журавель. Багато видів ящірок, змій. У річках водяться крокодили і багато риби (головним чином коропові).

Загальна кількість населення в Таїланді становить 70,741 млн. осіб. Середня щільність населення – близько 137,4 осіб на км². Середня тривалість життя – 71,2 років у чоловіків, 76,1 роки у жінок. Жінки трохи переважають над чоловіками (50,9% жінок, відповідно 49,1% – чоловіків) [30].

Населення належить до різних етнічних груп. Сіамці становлять 53%, лао – 27%, китайці – 10%, малайці – 4%, також тут проживають кхмери, перси, індійці. Найбільшим містом країни є її столиця Бангкок (з передмістям Тонбурі – 15 млн. осіб), інші великі міста: на півночі – Чіангмай, Чіанграй, на півдні – Наконсітамарат, Хатъай.

Таїланд – конституційна монархія. Главою держави є король. У 1932 р.

після буржуазної революції була прийнята конституція, обмежила владу короля. Вищий законодавчий орган – Національна асамблея, що складається з палати представників (360 членів обираються строком на 4 роки) і сенату (270 членів, призначаються королем терміном на 6 років). Виконавчу владу здійснює уряд на чолі з прем'єр-міністром.

Військовий переворот 2014 року в Таїланді стався 22 травня під безпосереднім керівництвом командувача Королівської армією Таїланду генерала Праюта Чан-Оча після введення воєнного стану з-за безперервної політичної кризи і неможливості анти- та проурядових демонстрантів прийти до миру [31].

Чан-Оча очолив створений ним і командуючими всіх видів збройних сил і поліції Національну раду для миру і порядку, а пізніше зайняв пост прем'єр-міністра військового уряду. В результаті перевороту була введена комендантська година і цензура в ЗМІ, припинено дію конституції, заарештовані відомі політичні діячі, розігнані табори протестувальників, розпущено Сенат – верхню палату парламенту Таїланду.

22 липня 2014 року король Таїланду Пуміпон Адульядет під час аудієнції з прем'єр-міністром військового уряду Таїланду генералом Праютом Чан-Оча у своїй резиденції в передмісті Хуахін затвердив тимчасову конституцію Таїланду. За словами Чан-Очі, після появи тимчасової конституції в країні з'явиться тимчасовий цивільний уряд, діяльність якого буде координуватися і контролюватися військовими [30].

Релігія. Пануюча релігія країни – буддизм тхеравадійського (південного) напрямки. Цю релігію сповідують 90% тайців. Малайці сповідують іслам сунітського напрямку, китайці – конфуціанство і буддизм.

Державна мова – тайська. Також вживаються: китайська, англійська, малайська. У Бангкоку основним діловим мовою є англійська. Англійською та іншими європейськими мовами говорять в більшості готелів, магазинів і ресторанів, в основних туристських центрах. Двомовні дорожні знаки і покажчики тайською і англійською мовах встановлені всією територією.

У Таїланді досить розвинена транспортна мережа шосейних доріг – понад 40 тис. км. Важливу роль у внутрішніх вантажних перевезеннях відіграє річковий транспорт. В країні 22 порти, найбільший з них – Бангкок. Через нього здійснюється 90% всіх зовнішньоторговельних перевезень.

Більшість туристів приїжджає в країну через міжнародний аеропорт Бангкока «Дон Муанг», який пов'язаний з більшістю країн Європи, Азії, Америки та Австралії щоденними регулярними рейсами. Інші міжнародні рейси з Сінгапуру, Куала-Лумпура, Пенангу і Гонконгу приземляються в аеропортах Пукета і Хат Йаї на півдні і Чиангмая на півночі країни. Чартерні рейси з Європи та Азії зазвичай здійснюють посадку в аеропортах Бангкока, Пукета, Чиангмая, Хат Йаї або Утапао (в районі Патгаї) [28].

Регулярне залізничне сполучення пов'язує Бангкок з Сінгапуром з проміжними зупинками в Куала-Лумпурі, Батерворті, а також у великих містах півдня країни. Залізнична мережа зв'язує столицю з усіма основними містами на півночі, північному сході країни. Як правило, швидкі поїзди мають вагони першого, другого і третього класу (тільки місця для сидіння).

Наземним транспортом в Таїланд можна потрапити за трьома дорогами, що перетинають таїландсько-малайзійській кордон у містах Сонгкхла, Яла, Наратхіват.

Система сучасних автодоріг дозволяє добратися для будь-якого куточка королівства. Внутрішнє автобусне сполучення є найшвидшим засобом пересування. У Бангкоку громадський транспорт представлений автобусами (з кондиціонерами і без) та мікроавтобусами [31].

Готельні таксі обслуговують за фіксованими цінами. Міське таксі двох видів: просто таксі, в якому про оплату домовляються з водієм, таксі-метр, в якому оплата здійснюється за лічильником «тук-тук», воно популярне для поїздок на невелику відстань. Є тут і річкове таксі, безліч катерів курсує річкою Чао Прайя і каналами, роблячи зупинки на протилежних берегах.

Валюта. Грошова одиниця – бат. Один бат ділиться на 100 сатангів. В обігу перебувають монети з жовтого сплаву номіналом 25 і 50 сатангів, нікелеві

монети номіналом 1, 2 і 5 батів, біметалева (нікелеве кільце і середина з жовтого сплаву) монета номіналом 10 батів. Банкноти випускаються номіналом 10 батів, 20 батів, 50 батів, 100 батів, 500 батів, 1000 батів.

Іноземні туристи можуть вільно ввезти будь-яку валюту. Залишаючи Таїланд, іноземний турист може вільно вивезти іноземні грошові засоби, які він привіз з собою. Однак сума вивозяться іноземних грошових коштів не повинна перевищувати суму, еквівалентну 10000 доларів США, або суму, зазначену у митній, декларації при в'їзді в країну [32].

Кухня. Таїландська кухня оригінальна завдяки широкому використанню спецій, а також різноманітності китайських та індійських кулінарних рецептів. Може здатися досить гострою. Основні використовувані продукти – рис, риба та морепродукти, фрукти. До числа найбільш відомих тайських страв належать: суп «тієї йам» (з креветками, цитрусовими і перцем), «чаенг чад» (консому з грибами), «чий те ка» (курча, зварений в кокосовому молоці), «йам середа» (тайський м'ясний салат), «чаенг пхед» (качка з овочами), «кай ньюр бар тей» (курка, запечена в пальмових листках), «чаенг кале гунг» (лобстер з каррі), «пау ча» (крабові рулетики), «пла муенг пад прік» (смажена риба з гарячим гострим соусом), «чаенг куа нуэ» (риба з овочами і каррі) [31].

У Таїланді достаток фруктів, окрім бананів, манго, ананасів, папайї, безліч екзотичних – дуріан, рамбу-тан, джек-фрут, помело, рожеве яблуко та ін. Із спиртних напоїв поширена 35-градусна настоянка, імпортоване віскі, безалкогольних напоїв – чай.

Чайові. Прийнято давати чайові носіям, водіям таксі, працівникам готелів. У ресторанах, де послуги не включені в рахунок, чайові, як правило, складають 10 – 15%.

Прокат машин. У великих містах і туристських центрах Таїланду є представництва всесвітньо відомих компаній з прокату автомобілів «AVIS» і «HERTZ». Для оренди автомобіля необхідні міжнародні водійські права.

Фотографувати можна практично скрізь, а кінокамерами і відеокамерами без спеціального дозволу не можна користуватися у Великому Королівському

Палаці і Храмі Смарагдового Будди. Також забороняється фотографувати в деяких залах Національного музею.

Покупки і сувеніри. Популярністю у туристів користуються тайський шовк, бавовну, вироби з черню з срібла і бронзи, кераміка та вироби олов'яні, дорогоцінні камені і ювелірні прикраси, предмети народних промислів. Недорогої і якісної є одяг для спорту і відпочинку [29].

Туризм. Бангкок зачаровує кожного, хто приїжджає сюди. Місто, засноване в 1782 р., і сьогодні є одним з найбільших міст світу. Тут вдало поєднуються повагу до давніх традицій і вплив технічного прогресу. Поряд з сучасними хмарочосами вдало і оригінально сусідять буддійські храми та численні історичні пам'ятки. Серед 400 храмів, які знаходяться тільки в Бангкоку, найбільш красивими вважаються Храм Смарагдового Будди, Храм Зорі, Храм Прилегшого Будди, Храм Золотого Пагорба, Мармуровий Храм. Тут у достатку представлені шедеври скульптури, настінного розпису і численні декорації.

Основними визначними пам'ятками Бангкока є: комплекс Великого Королівського Палацу; палац Wieman Мек – найбільша будівля з «золотого» тикового дерева; Зміїна ферма Інституту Пастера, де розводять отруйних змій і збирають їх отрута для фармацевтики; Будинок-музей Джима Томпсона, де знаходиться чудова колекція виробників азіатського мистецтва.

Розташований на берегах найбільшої річки країни, Прат Прайи, в декількох кілометрах від Сіамської затоки, Бангкок простягається на рівнині, густо вкрита невеликими річками і каналами. Завдяки цьому місто відоме в усьому світі як Венеція на Сході [30].

До послуг туристів в Бангкоку безліч розваг: це нічні клуби і фешенебельні ресторани, бари, концертні зали, луна-парки, музеї, театри, галереї, кінотеатри, масажні салони, більярдні зали, тенісні корти, майданчики для гольфу, спортивні зали та багато іншого. Тайські газети, що виходять англійською мовою, щодня публікують інформацію про репертуари концертних залів, кінотеатрів, виставок, шоу, про нічне життя Бангкока і місця

(ресторани і клуби), які пропонуються до відвідування.

Особливої уваги заслуговують пам'ятки, що знаходяться у передмісті Бангкока. На північ від столиці простягається район центральних рівнин. Типовий пейзаж – численні, смарагдового кольору рисові поля. У самому центрі цього регіону, в 80 км від Бангкока, знаходяться руїни Стародавнього міста Аюттайя, протягом 400 років є столицею Таїланду, згодом зруйнована бірманцями в 1767 р. Руїни міста красномовно розповідають про його колишню велич і красу [33].

До заходу, у 60 км від Бангкока, поруч з містом, знаходиться найбільша в світі статуя Будди, її висота складає близько 130 м. Привертає увагу гостей і знаходиться в 40 хвилинах їзди від Накхон Патхома оригінальний Плавучий ринок. Тут щоранку торговці продають свій товар прямо зі спеціально обладнаних човнів.

Канчанабурі знаходиться в 130 км на захід від Бангкока. Це місто відоме «Мостом через річку Квай», який був побудований військовополоненими у часи Другої світової війни. Тут же знаходиться кладовище, де поховані солдати військ союзників. Це місце оточене красивою природою і водоспадами, родючими рівнинами і печерами, де знайдені стоянки первісної людини часів неоліту. У цьому ж районі, але вже значно ближче до Бангкока, розкинувся Сад Троянд – знаменитий культурний центр країни, дає гарне уявлення про традиціях тайської життя. Поруч – зоопарк і слоновий заповідник Самахран.

В 150 км на північ від Бангкока знаходиться Лоп Бурі – древнє місто, засноване в IX ст. В ньому збереглися руїни часів панування кхмерів і індуїстів, а також величний палац Рамратчанивет [29].

Пхетчабури розташований в 120 км на північний захід від Бангкока і знаменитий такими екзотичними місцями, як печери Будди Кхао Луанг, палац Пхра Накхон Кхири, чудовий храм Суванарам з фресками епохи королівства Аюттайя, в якому знаходиться сховище стародавніх манускриптів, а також самий великий і дуже красивий національний парк Каенг Крачан.

Ча Ам знаходиться в 173 км на північний захід від Бангкока і є новим

динамічним морським курортом з прекрасними пляжами.

Хуа Хін знаходиться в 198 км від Бангкока. Найстаріший морський курорт Таїланду, починаючи з 20-х р. цього століття. Хуа Хін – офіційна літня резиденція королівської сім'ї.

В протилежному напрямку, в 30 км від Бангкока, знаходиться відома на весь світ Крокодиляча ферма, де вирощується понад 30 тис. рептилій. Недалеко від цього місця розташоване так зване Стародавнє місто – незабутнє місце для тих, кому цікава культура і архітектура Таїланду. Тут в зменшених масштабах відтворені найпопулярніші буддійські храми і палаци.

Лампанг знаходиться в 600 км на північ від Бангкока. Це єдиний провінційний центр Таїланду, в якому до цих пір використовують кінні екіпажі. Відомий Лампанг і кількома храмами, побудованими в бірманському стилі, а також найбільшим в країні заповідником слонів.

Чіангмай – головне місто півночі країни, розташоване в 700 км від Бангкока. Чіангмай знаменитий історичними храмами, заснованими в XIII ст., підбадьорюючими гірськими пейзажами, народними святами та виробами народних промислів. Область Бо Санг-Сан Кампенг знайома підприємствами народних промислів з виробництва парасольок, виробів з шовку і бавовни, коштовних виробів з золота і срібла, кераміки та ін. В 90 км на захід від Чіангмая знаходиться найвища гірська вершина Таїланду Дої Інтханон [34].

На кордоні з Лаосом на березі річки Меконг знаходиться древнє місто Чіанг Саен. Цей місто знамените храмом Пхра Тхат Дої Тунг, який розташований на вершині гори, звідки відкривається прекрасний пейзаж, навколишній гірські вершини і мальовничі селища народності Акха.

Північно-східний регіон привабливий завдяки прекрасним видами лісистих гір, національних парків, горбистих селянських полів. Завдяки масштабним археологічним розкопкам тут були знайдені сліди найдавнішої цивілізації бронзового століття, що виникла понад 5,5 тисяч років тому.

Національний парк Кхао Яй розташований в 200 км від Бангкока, на висоті 800 м над рівнем моря. Його площа становить близько 540 тис. акрів. У

тропічних лісах і на високогірних луках парку зустрічаються олені, ведмеді, тигри, слони, срібні фазани та інші тварини. У парку є безліч стежок для екскурсій [29].

У музеї містечка Бан Чіанг зберігаються унікальні ювелірні та гончарні вироби, знайдені при розкопках поселень бронзового століття. У містечку Пхра Тхат Пхан (провінція Накхон Пхан) знаходиться сама шанована на північному сході країни буддійська святиня, датується IX ст. В Убон Ратчатхани, 629 км від Бангкока, щорічно проходять буддійський свято Притулку Дощів і прекрасний Фестиваль Свічок. Недалеко від річки Меконг в містечку Пха Таєм знаходяться доісторичні наскальні розписи. У містечку Ясотхон кожне літо проводять Свято дощу, супроводжуваний барвистим феєрверком. У містечку Сурі щорічно збираються гості з усього світу, щоб побачити традиційне листопадове Свято Слонів.

Від гирла річки Чао Прайя до тайсько-камбоджійському кордону тягнеться Східне узбережжя з безліччю заток і чудових пляжів. Тут розташована більшість морських курортів, включаючи один із самих знаменитих курортів Азії – Паттайю [35].

Бангсаен, розташований в 100 км на південний схід від Бангкока, є найближчою до столиці курортом. Прохолодні пальмові алеї відокремлюють пляжі Бангсаена від комплексів фешенебельних готелів.

Цікавий зоопарк під відкритим небом Кхао Кхиао, розташований в 15 км від Бант Пхра в глиб країни, він займає територію 1200 акрів. У спеціальних вольєрах зібрані тварини з Азії, Африки і Європи. У пташиному вольєрі зоопарку представлені гнізда рідкісних птахів Азії.

Паттайя, розташована в 147 км на південний схід від Бангкока, по праву іменується «Рів'єрою Таїланду». Це всесвітньо відомий морський порт, який щорічно відвідують сотні тисяч туристів. Тут безліч готелів, ресторанів і клубів, багате нічне життя, що не затихає до самого ранку, а також всі умови для занять різними видами водного спорту [31].

Бант Сарі, невелика рибальське село, розташована в 40 км їзди на південь

від Паттайї. Воно приваблює туристів тим, що тут можна організувати полювання на акул, марліна, королівську макрель, тунець та інших мешканців Сіамської затоки.

Районг знаменитий завдяки рибальському селі Бан Пхе і вузькому, довжиною 6 км, острові Самет. Острів Самет оточений 15 бухтами з прекрасними пляжами. Коралові рифи і прозора вода ідеальні для купання, підводного плавання, риболовлі.

Витрат, провінція на кордоні з Камбоджею, відома національним морським парком Ко Чанг, на території якого розташовано 52 острови.

Дуже привабливий для туристів регіон Південного Таїланду. Його характерними рисами є чисте, тепле море, острови з пишною тропічною рослинністю, сліпучі пляжі, облямовані пальмами, коралові рифи, багаті безліччю представників морської флори і фауни, мальовничі рибальські села, лісисті гори, водоспади, історичні пам'ятки, буддійські храми [30].

Географічно Південний Таїланд простягається від Чумпхона, 460 км від Бангкока, через Кра Истхмус на південь до тайсько-малайзійської кордону. На сході ця територія омивається Сіамською затокою, на заході – Андаманським морем. Чумпхон відомий декількома прекрасними пляжами, островами, де мешкає безліч птахів, а води навколо острова Тао зручні для підводного плавання.

Ранонг, курорт 568 км на північний захід від Бангкока, відомий як єдиний в Таїланді курорт з геотермальними мінеральними джерелами.

Особливо слід сказати про острові-курорті Самуї, який розташований в 80 км від материка і в 560 км від Бангкока. Острів має ширину 21 км, а довжину 25 км. Головною відмінною рисою курорту є його незаймані небагатолюдні пляжі з білосніжного коралового піску, кристально чисте море і яскрава зелень кокосових плантацій і рисових полів. Чарівність острова – це тиша і самота. На вкритому джунглями плоскогір'я в середині острова можна помилуватися двома мальовничими водоспадами. На човні можна зробити екскурсії в морський національний парк Ангтхонг, що складається з групи островів, розташованих на північний захід від Самуї. Незважаючи на те, що тут є кілька

фешенебельних готелів, основний тип розміщення гостей – невеликі будиночки-бунгало, що стоять серед пальм на березі моря [36].

Накхон Сі Тхаммарат розташований у 780 км на південь від Бангкока. Це стародавнє місто, в якому знаходиться історичний храм Пхра Маха Тхат і який є центром Південного Таїланду з традиційного виробництва ювелірних та плетених виробів.

Сонгкхла – місто, розташоване в 950 км від Бангкока. Колись – піратська фортеця, сьогодні тихий рибальське місто з гарним пляжем Саміла. Навколо озера Сонгкхла, на території 520 квадратних км, знаходиться Парк водних птахів «Кху Кхут», в якому живуть понад 140 видів птахів.

Наратхіват відомий водоспадом Ба Чо і великий скульптурою сидячого Будди в храмі Кхао Конг. Розташований неподалік прикордонне містечко Сунгай Голокосту приваблює туристів кипучої нічним життям.

Хат Йаи розташований у 933 км від Бангкока. Це головний комерційний, комунікаційний і розважальний центр Південного Таїланду. Пхаттхалунг в 35 км від Хат Йаи відомий пташиним заповідником Талай Ної Нок Нам, що примикає до озера Сонгкхла [31].

Пукет – найбільший острів Таїланду, має 21 км завширшки і 48 км в довжину, розташований в Андаманському морі, в 862 км від Бангкока. Пукет – курорт міжнародного масштабу, який володіє великим розмаїттям прекрасних пляжів, затишних бухт, розкішною тропічною природою, кришталево-блакитним морем і багатим підводним світом.

Таїланд має в своєму розпорядженні усі необхідні умови розміщення туристів. Основні туристські центри, такі як Бангкок, Паттайя, Пукет, Чіангмай і ін., пропонують для проживання першокласні готелі зі всілякими зручностями, які відповідають міжнародним стандартам і здатні приймати від 200 до 2000 осіб одночасно. Діапазон послуг з надання житла надзвичайно широкий: сімейні готелі, комплекси стоять окремо, бунгало, гостьові будинки, турбази, мотелі, невибагливі, але дуже акуратні невеликі готелі в китайському стилі, будиночки на морському узбережжі. Вартість номера в добу коливається від декількох доларів США до декількох сотень доларів США [30].

2.2. Аналіз розвитку туризму в Таїланді на сучасному етапі

На розвиток туризму в Таїланді впливають різні фактори (див. рис. 2.1). Їх значення різне: є як позитивні, так і негативні моменти.

Внаслідок свого географічного положення поблизу екватора Таїланд володіє багатими агрокліматичними і біологічними ресурсами. Для Таїланду характерний тропічний клімат і три пори року. У сезон дощів, що триває з травня по жовтень, на всій території країни панують південно-східні мусони приносять зливові дощі. Ідеальний час для відпочинку в Таїланді – зима. Дощі у цей сезон майже не буває, і вони не заважають тривалим піших екскурсій по країні. А ось в сезон спеки від палючої спеки знемагають навіть самі тайці, а європейці шукають порятунку від нього на пляжах [27].

Рис. 2.1 – Фактори, що впливають на розвиток туризму в Таїланді

Але є і мінуси – країна, як і весь регіон, схильна цунамі. Це чинить

негативний вплив на розвиток туристської індустрії. 26 грудня 2004 року на південно-західне узбережжя Таїланду обрушилося цунамі. Загинуло 5000 осіб в Таїланді, половина з яких – туристи.

Значна протяжність з півночі на південь (понад 1500 км) і великий перепад висот (більш 2500 м) зумовили виникнення різних природних зон, серед яких – вологі тропічні ліси, зарості бамбука і мангрових рослин. У країні зростає понад 500 видів дерев. Таїланду належить чудовий рекорд по числу видів кольорів: їх тут більше 27000 видів, з яких понад 1000 – орхідей [37].

За останні роки в цій сфері намітилися позитивні зрушення. Протести міжнародних організацій, мужні акції захисників природи і не в останню чергу розвиток туризму сприяли усвідомленню того, що національні природні багатства – безцінний скарб, збереження якого в тривалій перспективі куди вигідніше, ніж безоглядне розграбування з непередбачуваними наслідками. Так, на захист навколишнього середовища виділяється 2,4% у структурі витрат державного бюджету (див. рис. 2.2). Це один з кращих показників у світі [43].

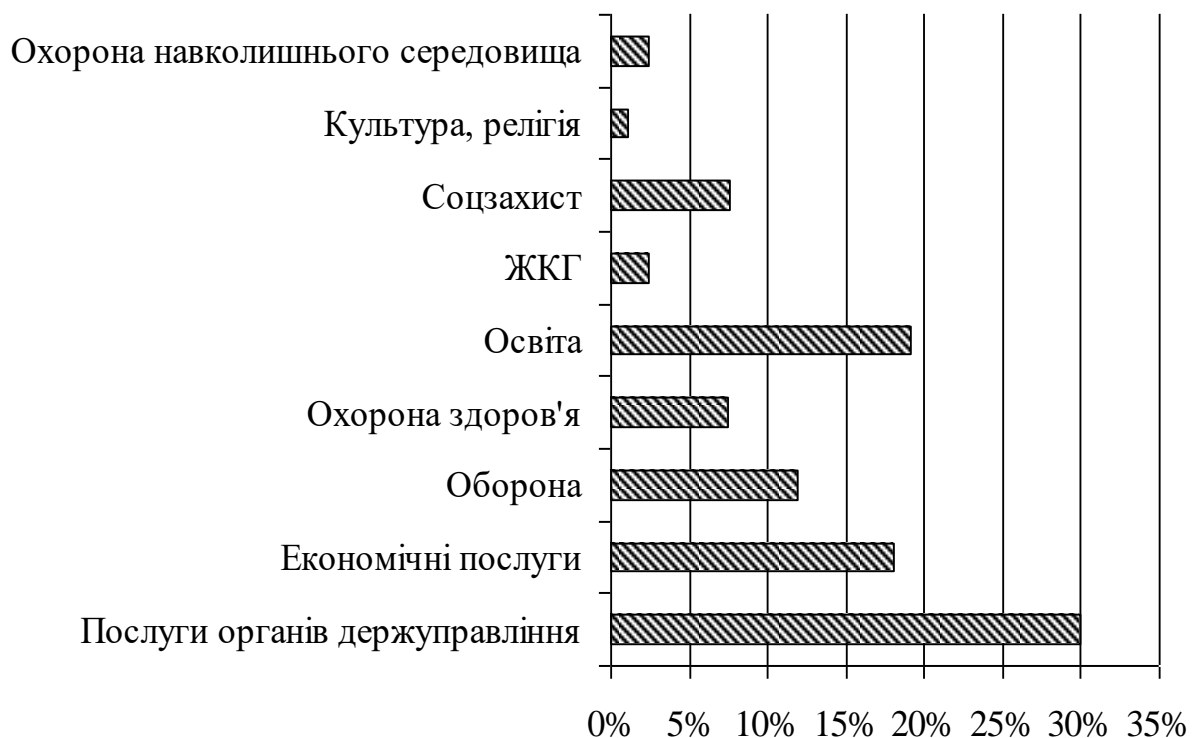

Рис. 2.2 – Структура витрат державного бюджету Таїланду [38]

Але якими б вражаючими не здавалися ці цифри, природа країни перебуває під загрозою. Тут в результаті варварської промислової вирубки знищено понад 80% лісів, що служили середовищем існування для багатьох видів тварин, що спричинило за собою зникнення або скорочення чисельності багатьох з них. Морська фауна сильно постраждала в результаті хижацького динамічного «рибальства» і непродуманого масового вилову, винуватець якого – постійно зростаючий флот. Закони з охорони природи в країні довгі роки взагалі не діяли або порушувалися в результаті корупції, а штрафи за шкоду природі були дуже низькими. Хоча в Таїланді створено понад 100 природоохоронних заповідників, які займають близько 11% території країни, межі їх досить умовні, а правила відрізняються надмірною м'якістю, що призводить до ексцесів, що завдає величезної шкоди природі [39].

Таїланд – країна з багатою культурою, яка складається століттями. Саме це приваблює велику кількість туристів з усього світу. Також країна є одним з центрів міжнародного релігійного туризму – в королівстві величезна кількість буддистських монастирів [27].

На розвиток туристської інфраструктури країни зробило вплив її розташування на стику двох політичних систем. Початок масового туризму в Таїланді можна віднести до 1960-х років, коли країна відіграла роль тилу для американських солдат, які воювали у В'єтнамі. Тут розташовувалися великі військові бази, а також місця для відпочинку і рекреації військовослужбовців США, які знаходилися у відпустці. З кінця 1960-х років на півдні Таїланду почалося масове будівництво готелів, тризіркового рівня, барів, масажних салонів і супутньої туристської інфраструктури. Одночасно з цим, почали відкриватися численні туристські агентства, які влаштовували екскурсії до найважливіших визначних місць. Солдати, що повернулися додому після війни, поверталися в Таїланд разом з сім'ями і проводили тут свої відпустки [40].

На розвиток туризму важливий вплив чинять зовнішньоекономічні фактори: Таїланд знаходиться на перетині важливих морських шляхів і має

вихід до двох океанів.

У королівства не дуже вигідне геополітичне становище. Як сам Таїланд, так і довколишні країни (Індонезія, Філіппіни) відрізняються політичною нестабільністю. Туристи почувають себе в країні недостатньо безпечно і тому їх кількість є недостатньо високою. Державний переворот у Таїланді в 2014 році негативно позначився на туризмі в країні. Хоча протести мітингувальників і були обмежені декількома районами Бангкока і жоден турист не постраждав, атмосфера нестабільність відлякує людей від відвідин Таїланду. Особливо сильне скорочення припливу туристів почалося з квітня, коли протести перестали бути мирними і вилилися в кровопролитне протистояння. Заповнюваність готелів в Бангкоку скоротилася на 40 – 50%, чотири найбільших торгових центру були змушені закритися. За попередніми підрахунками, кожен день мітингів обходиться бізнесу Бангкока в 30 мільйонів доларів [41].

Ще одним негативним фактором розвитку туризму є близькість країни до вогнищ виникнення нових епідеміологічних захворювань. Спалахують в останні роки епідемії атипової пневмонії, а потім і пташиного грипу змусили уряд обмежити відвідування Таїланду жителями сусідніх азіатських країн, так і потік туристів з далекого зарубіжжя дещо скоротився.

Наявність дешевих трудових ресурсів призвела до більш низьких цін в країні порівняно з державами Європи та Північної Америки і, отже, до більш високої цінової конкурентоспроможності туристських послуг (див. табл. 2.2). Таїланд також займає 13 місце в світі за позитивним відношенням населення до туристів [42].

Згідно індекс конкурентоспроможності сектора подорожей і туризму, Таїланд у 2024 році знаходився на 25-му місці в світі. Країна має 5,7 балів з 7 можливих. Згідно з дослідженням у королівства високі позиції за такими показниками, як: пріоритетність туризму, цінова конкурентоспроможність, наявність людських, культурних і природних ресурсів, а також близькість до світових центрів туризму [43].

Таблиця 2.2 – Індекс конкурентоспроможності сектора подорожей та туризму
Таїланду у 2024 році [43]

Критерій	Ранг (з 133)	Бали з 1 до 7
Індекс у 2024 році	25	4,7
Державне регулювання Т&Т	56	4,5
Правові основи	57	4,5
Екологічна стійкість	88	4,1
Безпека	108	3,9
Здоров'я та гігієна	65	4,4
Природні ресурси	24	4,5
Культурні ресурси	33	3,8
Пріоритетність туризму	22	5,3
Ділове середовище Т&Т та інфраструктура	40	4,1
Інфраструктура повітряного транспорту	25	4,5
Інфраструктура наземного транспорту	56	3,8
Інфраструктура туризму	39	4,3
Інфраструктура ІТ-технологій	71	2,7
Цінова конкурентоспроможність	19	5,4
Людські, культурні та природні ресурси	19	4,7
Людські ресурси	57	5,2
Освіта та навчання	60	4,8
Доступність компетентної робочої сили	56	5,5
Близькість до центрів туризму	22	5,4

У той же час у Таїланду недостатньо розвинені ІТ-технології і одне з найнижчих місць у світі з безпеки туризму. Також, незважаючи на всі вжиті заходи, у країні все ще недостатньо високий рівень екологічної стійкості.

Отже, Таїланд володіє цілим комплексом умов, як то кліматичні,

культурно-історичні, трудові, сприяють ефективному розвитку туризму в країні. Але в той же час, країна має і цілий ряд проблем, передусім у сфері безпеки, що гальмують розвиток галузі і потребують якнайшвидшого вирішення.

В країні побудовано величезну кількість різних засобів розміщення. Але у різних районах Таїланду їх число помітно різниться. Найбільший номерний фонд знаходиться в центральному районі і на узбережжі. Максимальне число номерів розташована в Бангкоку і Паттайя. У той же час у північно-східному районі країни – мінімальна кількість засобів розміщення. Так само, досить мало готелів у західному гористому районі [44].

Істотні відмінності і за рівнем заповнюваності готелів. Тут спостерігається зворотна ситуація – максимально, до рівня 60 – 72% заповнені готелі північно-східної частині країни. Високий рівень заповнюваності характерний також для островах Пхукет і Самуї. У центральній частині країни рівень заповнюваності готелів не настільки високий – 31 – 55%. Це пояснюється великим числом засобів розміщення та високою конкуренцією серед них.

Високий рівень розвитку також індустрії харчування. У ресторанах Таїланду представлена різноманітна кухня народів світу (тайська, китайська, японська, індійська, європейська тощо). В Бангкоку, Паттайї, на Пхукеті є ресторани Fast Food типу McDonald's. Часто в супермаркетах зустрічаються ресторани швидкого харчування в стилі McDonald's, але місцеві. Вони, як правило, мають меню на основі морепродуктів. Більшість готелів пропонують американські, англійські і континентальні сніданки [45].

Туристи, які відвідують Таїланд, зазвичай беруть тури з режимом харчування ВВ (тільки сніданки). Решту часу вони воліють харчуватися в численних ресторанчиках, які оточують готельну зону. Ці ресторани можуть бути як місцеві з колоритними виглядом, кухнею і запахом, так і звичайні європеїзовані ресторани.

Отже, Таїланд – країна з високорозвинутою туристичною

інфраструктурою. У країні високий вибір різних курортів, засобів розміщення та харчування. Але розміщені вони по території країни нерівномірно.

Природні умови та географічне положення Таїланду сприятливі для розвитку основних видів транспорту. Тільки в гірській північній частині країни будівництво транспортних магістралей утруднено. Важливу роль у транспортній системі країни відіграють залізниці. Перша залізнична лінія побудована в 1892 році [27].

У Південно-Східній Азії Таїланд за довжиною шляхів поступається Індонезії, а за густотою залізничних шляхів – В'єтнаму. Довжина залізничного полотна дорівнює 4071 км (без урахування міського рейкового транспорту в Бангкоку), а густина – 7,8 км шляхів на 1000 км².

Ключову роль у системі внутрішнього транспорту країни відіграють автомобільні дороги. Сумарна довжина автомагістралей країни становить 180053 км (30-е місце в світі), (включає 450 км швидкісних автомагістралей), причому всі дороги з твердим покриттям. У регіоні Таїланд поступається по довжині доріг Індонезії і Філіппінам, але значно перевершує Індонезію за густотою автодоріг. Для Таїланду вона дорівнює 350 км на 1000 км². Найбільшої густоти автодорожня мережа досягає в центральній частині країни. Тут пролягають практично всі швидкісні автомагістралі Таїланду, лише одна гілка відходить в північно-східному напрямку [46].

Величезну роль у розвиток туризму Таїланду грає авіаційний транспорт. Країна має значну мережу аеродромів різного класу і призначення. Кількість аеропортів в країні – 106 (58-е місце в світі). 65 з них мали тверде покриття злітно-посадкової смуги, 41 – ґрунтове. 11 аеропортів мають міжнародні термінали.

У Південно-Східній Азії Таїланд значно поступається за кількістю аеропортів Індонезії та Філіппінам, має приблизно однакову кількість аеропортів з Малайзією і значно перевершує своїх інших сусідів.

Також дуже важливий як для розвитку туризму, так і для всієї економіки водний транспорт.

У Таїланді 19 портів розташовується на Тихоокеанському узбережжі і 4 на узбережжі Індійського океану. Також дуже важливі два порти на річці Меконг. Найбільші порти: Бангкок, Лаем Чабанг, Прачуб Хірі Хан.

Таїланд займає 25-е місце в світі по протяжності річкових шляхів – 4000 км. За цим показником у регіоні він поступається Індонезії, В'єтнаму, М'янмі, Малайзії і Лаосу. Доступно поромне сполучення між сотнями островів і материком, так само як через судноплавні річки, таке як Менам-Чао-Прая і Мей Гонг (Меконг). Є багато міжнародних поромів [46].

Таким чином, головну роль у внутрішньому транспорті відіграє автомобільний транспорт, а залізничний розвинений недостатньо добре. Також для країни дуже важлива розвинена система авіаційного та водного транспорту.

Туризм є одним з джерел доходів для Таїланду, на який припадає близько 10% економіки. Тому пандемія коронавірусу сильно вдарила по Таїланду. Проте економіка країни у 2023 році зросла на 2,6%, прискорившись з 1,5% у 2022 році. Зростання було зумовлене головним чином відновленням туризму та постійним покращенням внутрішнього попиту як у приватному споживанні, так і в інвестиціях [47].

Прогнозується, що у 2025 році економіка Таїланду зросте в діапазоні 2,7 – 3,7%, в основному за рахунок відновлення туристичного сектору, розширення як приватних, так і державних інвестицій, постійного розширення приватного споживання та сприятливе зростання аграрного сектору [48].

Близько 55% туристів прибувають з країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону (Японія, Сінгапур, Малайзія); досить велика група відпочиваючих приїжджає з Великобританії, Німеччини, росії, Скандинавії та Сполучених Штатів. Пік активності припадає на різдвяні і новорічні канікули.

Туристів з Азії, в першу чергу, залучають історико-культурні та природні пам'ятки в Бангкоку і його околицях, в той час як жителі західних країн воліють південну частину Таїланду з його пляжами і островами. Північ – головна область для походу і подорожі з пригодами з його різноманітними

групами етнічних меншин і залісненими горами. Областю, приймаючої менше туристів, є Ісан на північному сході. Для сприяння і допомоги іноземцям, тайський уряд створив окрему туристичну поліцію з відділеннями у великих центрах рекреації [47].

Щоб протистояти конкуренції сусідніх країн, Таїланд активно пропонує свої послуги для спеціалізованих ринків, таких як свята гольфу, або свята, об'єднані з лікуванням. У Таїланду є також плани по становленню центром для буддистського туризму в регіоні. Таїланд пропонує велику різноманітність пам'яток і видів туризму. Вони включають дайвінг, піщані пляжі, сотні тропічних островів, місця для різної нічне життя, місця розкопок, музеї, гірські племена, спостереження виняткової флори і життя птахів, огляд палаців, величезної кількості буддійських храмів і декількох об'єктів Всесвітньої спадщини. Багато туристів відвідують курси під час свого перебування в Таїланді [27].

У 2024 році більшість іноземних туристів представляли високу купівельну спроможність і тривалий термін перебування. Більшість із них були короткомагістральними туристами зі Східної Азії, наприклад Малайзії та Сінгапуру, а також Південної Азії, наприклад Індії (частка іноземних туристів подвоїлася порівняно з рівнями до COVID). Середні витрати іноземних туристів у 2024 році становили 68202 бата на особу за подорож, що вище, ніж у період до COVID-19. Крім того, середня тривалість перебування становила 16,2 дня/поїздка, більше ніж 10,3 дня/поїздка в період до пандемії (див. рис. 2.3) [49].

Обсяги надання туристичних послуг у сфері охорони здоров'я та освіти зросли з перевищенням рівня до пандемії. Збільшення цих категорій відповідало основним цілям поїздок іноземних туристів до Таїланду в період після COVID-19, а саме оздоровлення та лікування, потім відпочинок, шопінг і відвідування родичів і друзів.

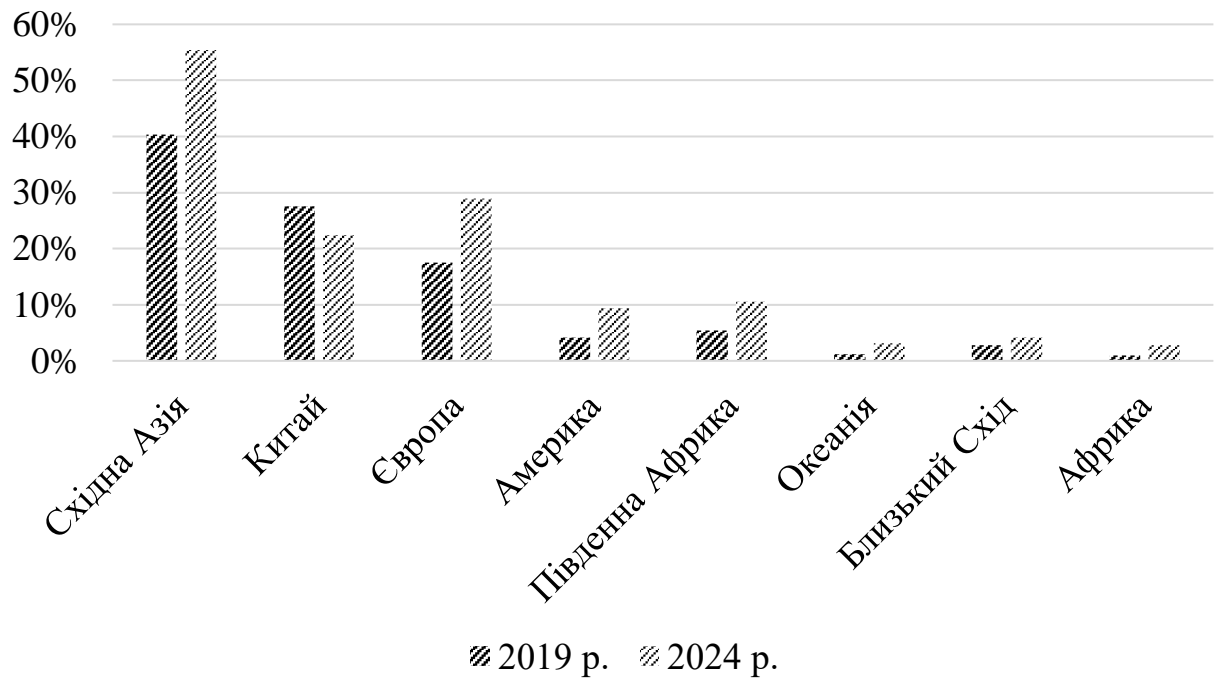

Рис. 2.3 – Міжнародні туристичні прибуття в Таїланд [50]

У 2024 році середній обсяг туристичних послуг у всіх інших категоріях особистих подорожей становив 37166,4 мільйона бат (одна третина рівня до COVID-19), разом із кількістю іноземних туристів (11,15 мільйонів осіб). Середній показник отримання туристичних послуг у категорії, пов'язаної зі здоров'ям, становив 1695,6 мільйона бат, а в категорії, пов'язаної з освітою, – 1030,8 мільйона бат, що постійно зростало та перевищувало рівень до пандемії (див. рис. 2.4) [49].

Більшість іноземних туристів (84,3%) самостійно керували планами подорожей, що на 64,3% більше порівняно з рівнем до COVID-19, оскільки різноманітні платформи, додатки та інші онлайн-джерела стали більш доступними. В результаті туристи можуть обмежити свої витрати і тривалість перебування відповідно до індивідуальних зручностей. Це відповідає значній популярності використання цифрового підходу іноземними туристами, включаючи соціальні медіа (53%) та веб-сайти для подорожей (25%). Озираючись на період до пандемії, основними джерелами були веб-сайти для

подорожей (32,5%) та рекомендації родичів і друзів (13,2%) [49].

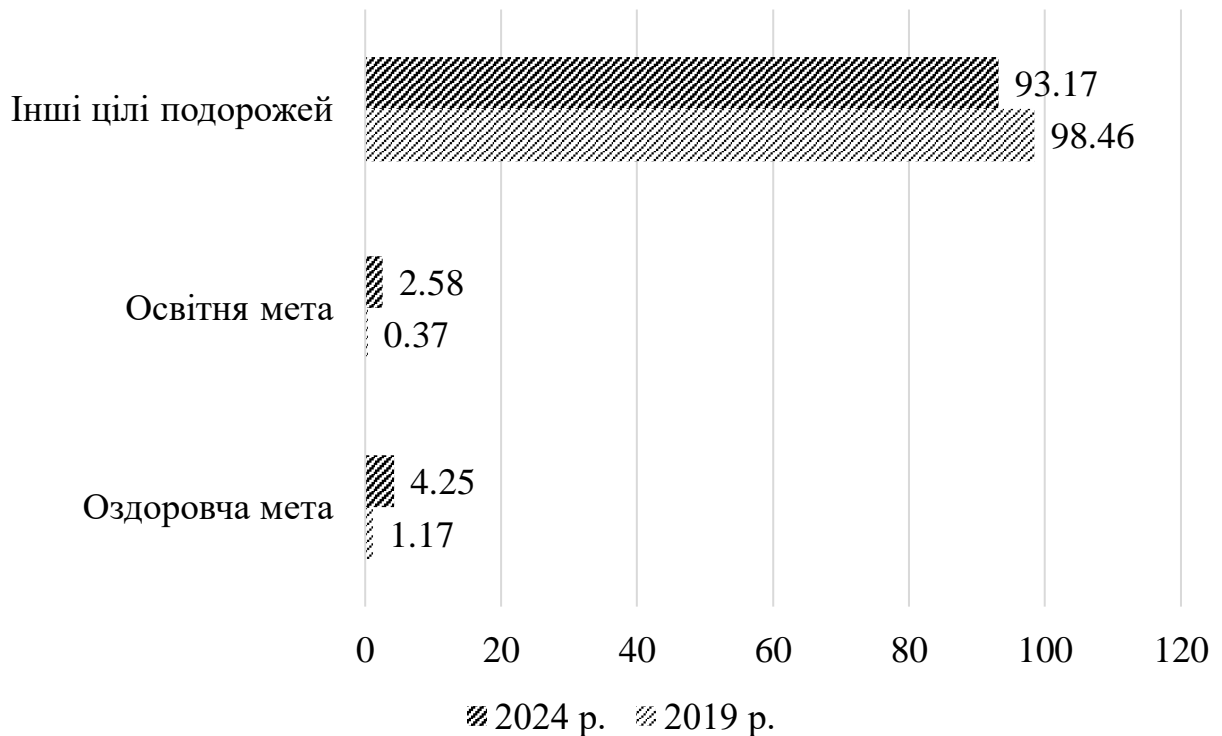

Рис. 2.4 – Цілі подорожей у Таїланд, %

Крім того, опитування Міністерства туризму та спорту в 2024 році показало, що іноземні туристи, як правило, налаштовували свою діяльність так, щоб отримати особисте задоволення та отримати новий досвід. Тому туристи віддають перевагу нічним розвагам, відвідуванням популярних ресторанів, фотографуванню та відпочинку в готелі, а не відвідуванню природних чи історичних туристичних пам'яток, як у період до COVID-19 (див. рис. 2.5). Крім того, світовий контекст після спалаху COVID-19 показав, що іноземні туристи зосереджуються на зручності, санітарії, екологічно чистих продуктах, доступності онлайн-сервісів і електронних платежів. Відповідно, державний і приватний сектори повинні будуть приділяти більше уваги, особливо стратегічному підходу, для просування туристичних послуг і пов'язаного бізнесу в контексті подорожей після пандемії [50].

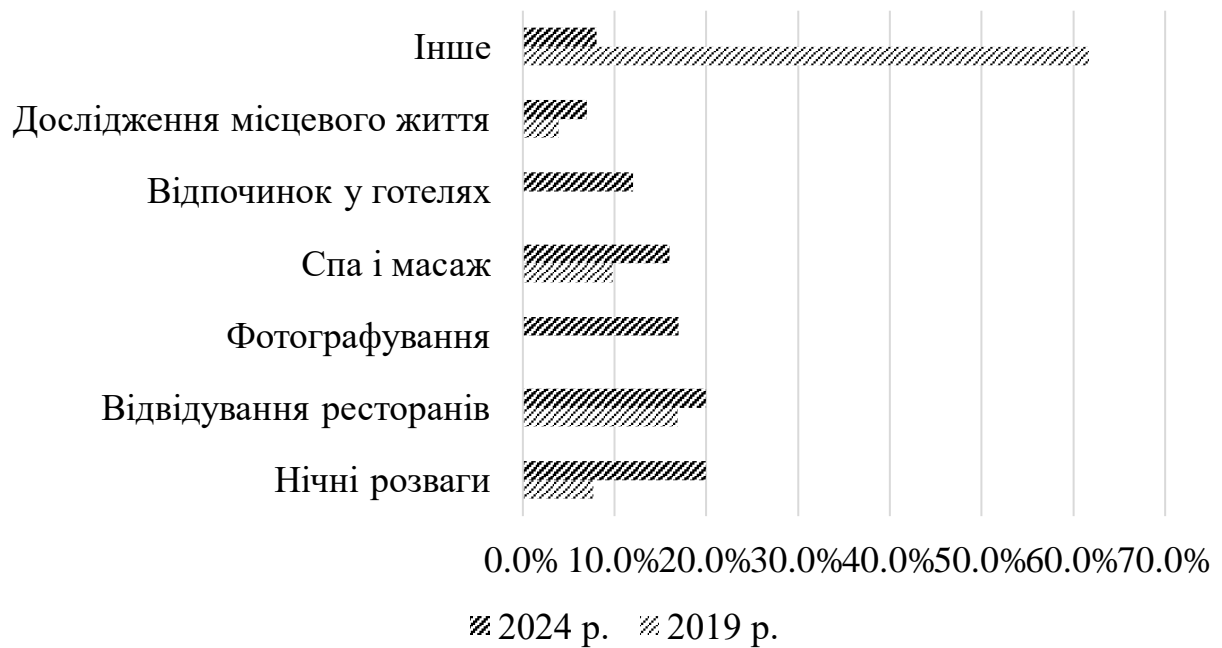

Рис. 2.5 – Туристичні активності у Таїланді, % [49]

Найважливіше включало:

- просування високоякісного туризму, такого як оздоровчий та медичний туризм, який значною мірою сприяє отриманню туристів, а також сталий туризм, який акцентує увагу на екологічно чистих продуктах і послугах, а також розумний туризм, який в основному використовує технології, дані та електронні транзакції для розвивати бізнес відповідно до переваг кожної цільової групи;

- поєднання як маркетингу в соціальних мережах, так і інструментів соціального прослуховування для створення відповідного плану просування;

- підтримання стандарту, бренду та іміджу в туризмі разом із якістю товарів і послуг, оскільки вони безпосередньо впливають на соціальні медіа, які є основними джерелами інформації;

- розвиток інклюзивної інфраструктури, включаючи громадський транспорт, безпеку життя та майна, а також цілодобову допомогу туристам.

Якщо говорити до уваги, то новий вид туристичної поведінки є важливим, оскільки туристи стурбовані безмежними часом і місцем, а також

мають намір легко змінюватися відповідно до тенденцій соціальних мереж.

Висновки до 2 розділу

Туристична індустрія Таїланду стрімко розвивається, прагнучи максимально використовувати наявні ресурси і пропонуючи туристам широкий асортимент видів туризму. Завдяки вигідному географічному положенню, теплому тропічному клімату, унікальним природним ландшафтам, високому рівню сервісу та культурній привабливості, Таїланд утвердився як світовий центр пляжного, культурно-пізнавального, гастрономічного, релігійного та екзотичного туризму. Значна частка ВВП країни формується за рахунок туризму, а сектор зайнятості в цій сфері охоплює мільйони громадян.

Водночас розвиток галузі супроводжується низкою серйозних викликів і суперечностей. Періодичні політичні кризи, протести та зміни урядів створюють атмосферу нестабільності, що негативно впливає на імідж Таїланду на міжнародному ринку. Додатковими ризиками залишаються епідеміологічні загрози, зокрема поширення ВІЛ/СНІДу та інших інфекцій, пов'язаних із секс-індустрією, яка, незважаючи на офіційну заборону, продовжує функціонувати як частина тіньової економіки.

Незважаючи на проблеми, сучасний Таїланд демонструє приклад країни, яка зуміла перетворити туризм на стратегічний ресурс національного розвитку, але водночас усвідомлює необхідність балансування між економічним зростанням і соціальною, екологічною та епідеміологічною безпекою.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКЗОТИЧНОГО ТА ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ В ТАЇЛАНДІ

3.1. Сучасний стан та перспективи розвитку екзотичного та пригодницького туризму в країні

Екзотичний і пригодницький туризм у Таїланді виступають однією з ключових складових туристично-рекреаційної стратегії країни. Вони базуються на природно-географічному багатстві регіону (тропічні острови, джунглі, гори, морське середовище) та на наявності культурної спадщини (етнічні меншини, буддистські монастирі, традиційне ремесло). У зв'язку зі зростанням попиту на активні види відпочинку, на туризм із елементами досвіду та пригод, та із зростанням внутрішнього рівня доходів, Таїланд має значний потенціал розвитку цього сегмента. Проте розвиток супроводжується низкою викликів: екологічне навантаження, масовий туризм, сезонність потоків, а також соціально-економічні і регуляторні проблеми [42].

Таїланд володіє багатим природним ресурсом: тропічні острови (наприклад, Ко Тао, Пхі-Пхі), мангрові ліси, гірські райони Північного Таїланду (Чіангмай, Чіанграй), національні парки, системи річок і водоспадів. Ці ресурси дозволяють реалізувати такі види екзотичного й пригодницького туризму: дайвінг, снорклінг, серфінг, рафтинг, трекінг, велотури, екологічні тури, спостереження за дикою природою, культурно-етнічні маршрути (племена Карен, Хмонг) тощо. Наприклад, острови Сімілан і Ко Тао відомі своєю морською флорою і приваблюють дайверів із усього світу. На Півночі Таїланду діють трекінгові маршрути крізь джунглі до віддалених поселень. В останні роки набувають популярності еко-табори і glamping-комплекси в регіонах, які раніше не були масово завантажені туристами. Інфраструктура підтримала цей потенціал: збільшення кількості курортів, розвиток транспортного сполучення (аеропорти, автодороги), поява спеціалізованих туристичних операторів, сертифікація екологічних готелів [47].

У Бангкоку активні туристи зазвичай обмежуються пішохідними прогулянками містом. Це заняття не для слабких, враховуючи зміг і вологу спеку Бангкока. Проте в столиці можна зайнятися тайським боксом. Це досить грубе протиборство: його учасники можуть штурханами, штовхатися, наносити удари кулаками, ліктями, плечима, колінами і всіма частинами тіла. Заборонено лише кусатися і боротися. Подивитися на змагання можна на стадіонах Ратчадамнон і Лумпіні, вони проходять практично щодня [44]. Інші активні розваги в Бангкоку – боулінг, теніс, гольф, катання на конях.

В Паттаї можна взяти напрокат велосипед або мотоцикл, поганяти на карті. Центр картингу з 400-метровим треком обслуговує і дорослих і дітей. Поруч з ними розташований пейнтбольний парк і вишка для стрибків на еластичній стрічці. Все це знаходиться в Джомтьєне, на Тхеп-Прасит-роуд.

Для любителів адреналіну Паттайя пропонує щось особливе: стрибок з висоти 170 м. Його здійснюють з вежі Паттайя-Парк Тауер, яка одночасно і готель, і ресторан, і аквапарк, і розважальний центр [35].

Центр пустощів на воді – пляж Джомтьєн. Там можна взяти напрокат велосипеди та скутери, пограти в пляжний волейбол, покататися на «банані», політати на парашуті.

Дуже популярний в Паттаї дайвінг, хоча прозорість води залишає бажати кращого. Але, звичайно, відпочиваючим в Паттайї і не снилися такі занурення, як на Самуї. Там в прозорій воді можна побачити на 10 – 30 метрів.

На Самуї туристи можуть зайнятися віндсерфінгом і серфінгом, ходити на катамарані під вітрилом, плавати на каяку. Найкраще місце для каяків – морський парк Анг-Тхонг, де над водою піднімаються мальовничі острівці.

Туристів приваблює в Таїланді нічне життя і шопінг Бангкока. Самий грандіозний розважальний комплекс в Бангкоку – це «Нана Плаза». У цьому комплексі знаходиться найбільший Go-go. Називається він G-Sport і розташовує трьома танцполами, на яких одночасно перебувають кілька десятків таек. Є і більш помірковані розваги: дискотеки, ресторани, де можна посидіти і відпочити [33]

В Паттайі велика частина нічних закладів зосереджена на вулиці Walking Street і на прилеглих вуличках і провулках. Тут є все: від дискотек, барів і ресторанів, до Go-go і секс-шоу, в яких працюють представники обох статей.

На сьогоднішній день, мабуть, багато хто знає про те, що Таїланд не тільки дивовижна країна з красивою й екзотичною природою, багатою культурою і яскравими традиціями, але і лідер за секс туризму в світі. Кожен рік на курорти країни приїжджає величезна кількість туристів у пошуках інтиму. І це не тільки чоловіки, хоч секс туризм в Таїланді зароджувався з орієнтацією на сильну стать, надалі їм захопилися і представниці прекрасної статі [51].

Незважаючи на популярність і поширеність секс туризму в Таїланді, закони країни з 1960 року забороняють проституцію, але влада вперто зберігає ілюзію відсутності секс-індустрії. Тим не менш, вони змушені вживати дії, які зможуть стримати в рамках постійно зростаючий секс туризм. У країні створено спеціальне державне відділення, Туристська Поліція Таїланду, яка поряд з іншими обов'язками щодо вирішення питань і конфліктів, пов'язаних з іноземними туристами, змушена забезпечувати безпеку для клієнтів інтим сфери.

На будь-якому курорті країни шукачі задоволень зможуть знайти чимало Go-go барів, масажних салонів та інших закладів секс-індустрії. Але, тим не менш, існує п'ять основних напрямків для секс-туризму в Таїланді: Паттайя, Бангкок, острів Пхукет, Чанг Май і острів Самуї, ймовірно, саме в такому порядку за популярністю [52].

Лідером у секс туризмі Тайланда є Паттайя, а не Бангкок. На кожну дівчину в Бангкоку, зайняту в сфері секс-індустрії, в Паттайі припадає не менше десяти, тут знаходиться більше 5000 різних барів з красивими дівчатами, завжди готових розважити туристів і величезна кількість масажних салонів, де при бажанні зроблять «масаж з продовженням». Тут простіше знайти собі жінку, ніж газету. Епіцентром секс індустрії Паттайі є вулиця Волкін Стріт.

Бангкок, безсумнівно, дуже популярний не тільки своєю унікальністю,

історією і культурою, але і секс індустрією. Про нічне життя Бангкока по всьому світу ходять легенди, тут стільки секс розваг, що і уявити складно. Величезна кількість красивих азіатських дівчат просто мріють скласти туристу компанію, як тільки він вступає на тайську землю. У курортних зонах міста, у всіх барах і клубах, картини, деколи встають перед очима, багато хто називають «театром плотського абсурду». Непосвячені, звичайні туристи, які приїхали в Бангкок за красою, історією і пам'ятками, залишаються в жаху від побаченого сексуального розкріпачення. В газеті «Бангкок Пост» постійно друкуються листи незадоволених іноземних туристів, що присягнулися ніколи не повертатися в Таїланд. Але, незважаючи на незадоволені одиниці, сотні, тисячі і мільйони туристів мріють про поїздки саме в Бангкок за шматочком свого, нехай і тимчасового, але щастя [52].

Острів Пхукет при створенні туристської зони, був орієнтований на спокійний пляжний відпочинок, сюди приїжджають літні пари і сім'ї з дітьми. Але, в останні роки багато чого змінилося, в спробах наздогнати за популярністю Паттайю, на острові стали розвивати секс індустрію. І, зараз, острів Пхукет лідер за секс туризму в Таїланді, він зібрав в собі красу місцевих пляжів, чисте море, надзвичайної краси природу, і, звичайно ж, різні розважальні заклади, зустрічають гостей випивкою і напівголими тайськими дівчатами. Основні дії нічного життя Пхукета відбуваються на пляжі Патонг.

Місто Чанг Май, мабуть, можна назвати північною столицею Таїланду за секс туризму, навіть не дивлячись на те, що північні провінції країни славляться величезною поширенням СНІДу. Багато туристів, що побували в Чанг Май, кажуть, що найкрасивіших дівчат у Таїланді можна зустріти лише на півночі країни. Але, як секс місця для іноземних туристів, Чанг Май, не йде ні в яке порівняння з Паттайєю, Бангкоком і Пхукетом. Варіантів тут досить мало і всі вони обмежені певною частиною міста. Кількість секс-туристів різко впала в останні роки [51].

Острів Самуї може порадувати туриста не тільки надзвичайно чистими пляжами з білим піском, екзотичної тропічної рослинністю, але секс

розвагами. Не секрет, що це відносно молодий курорт, але, не дивлячись на це, секс туризм тут добре розвинений і користується попитом. Острів Самуї наповнений стриптиз барами, різними секс шоу з красивими тайськими дівчатами, особливо багато їх на пляжі Чавенг [40].

Транссексуалів і трансвеститів у Таїланді називають Катої (Katoeys) або ледібой, хоча, по суті, це два різних прояви «третьої» статі. Трансвестити просто одягаються в жіночий одяг і хірургічно нічого не змінюють. Як правило, роблять вони це тільки вечорами, а вдень живуть життям звичайного чоловіка, при цьому, не приховуючи своїх особливостей. А ось транссексуали йдуть на безліч пластичних операцій, щоб повністю змінити своє чоловіче тіло на жіноче. Це стає можливим практично для всіх бажаючих, так як пластична хірургія в Таїланді найдешевша у всьому світі, наприклад, операція зі збільшення грудей коштує близько 425 \$.

Може з-за доступності пластичної хірургії, може із-за того, що буддизм, сповідуваний тайцями, не забороняє зміну статі, але транссексуалів і трансвеститів у Таїланді більше, ніж у будь якій іншій країні світу. Тут не сміються над ними і не обходять їх стороною. Ці люди живуть звичайним життям, тільки не багато хто з них працюють у сфері секс-індустрії, а решта займаються стандартними професіями. Ледібоя можна побачити на ресепшені готелю або, цілком ймовірно, туристський гід може ним бути [53].

Тайські трансвестити найкрасивіші у світі, їх найкращі представники нічим не поступають супермоделям. У Таїланді кожен рік навіть проводять конкурс краси серед ледібоїв, який користується величезною популярністю серед тайців. Багато трансвеститів навіть гарніше більшості дівчат, ходить навіть такий вислів, якщо дівчата дуже красива, то, швидше за все, це чоловік.

Найталановіші ледібої беруть участь у численних шоу, як їх називають шоу трансвеститів і розважають іноземних туристів. Це на всі 100% культурне уявлення. На такі виступи можна ходити всією родиною, прихопивши з собою своїх дітей, їм обов'язково сподобаються яскраві костюми та декорації. Такі виступи славляться на весь світ, і проводяться навіть у самих зоряних готелях

країни, наприклад, розкішний готель Ambassador Hotel в Бангкоку, пропонує один з кращих, якщо не найкращий шоу трансвеститів у Королівстві [51].

Цікаві два шоу трансвеститів у Паттайї: «Альказар» і «Тіффані». Для обох побудовані красиві будівлі в палацовому стилі, з галявинами і чарівним освітленням. Це дуже красиве костюмоване дійство, що триває приблизно годину. Глядачам покажуть кілька сценек під різну музику. Артисти виряджені в пух і прах, в довгі сукні, пір'я – діадеми. Після вистави всі виступаючі виходять на вулицю прямо в своїх костюмах і починають позувати. Сфотографувати одного трансвестита орієнтовно – 50 батів (1 долар коштує 32 – 33 батів), а разом з ним – 100 батів. А саме шоу коштує приблизно 500 – 600 батів [52].

Що стосується секс індустрії Таїланду, то ледібої працюють там же, де і звичайні тайки, і часто отримують більше клієнтів, ніж жінки від народження. Чоловіки, які купують їх, не мають ні найменшого поняття, що це не справжня леді, так як тайських трансвеститів дуже складно відрізнити з-за того, що їх будова тіла і кісткова структура більш пристосована до зміни статі, ніж, наприклад, у західних чоловіків. Більшість ледібоїв, що працюють в go-go барах, не розкривають свою таємницю клієнтам.

За оцінками експертів, близько 10% всіх повій в Таїланді дівчата віком до 14 років, що становить приблизно 100 тис. осіб. Що абсолютно заборонено, закон встановлює, що займатися проституцією можна лише з 18 років. Тому, необхідно перевіряти документи повії, якщо вона буде неповнолітня, туристу загрожує тюремне ув'язнення. Педофіли з усього світу з'їжджаються в Таїланд за сексом з дітьми. Неповнолітні особливо цінуються у туристів з Китаю, які вважають, що секс з незайманою дарує їм фонтан юності [51].

На відміну від звичайних секс туристів, що приїжджають в Таїланд за розвагами, до педофілів ставляться погано. Будь-яке повідомлення в поліцію, що іноземний турист шукає сексу з дитиною, буде негайно розглянуто. Тайські газети постійно друкують статті і фотографії, де іноземці у своїх готелях розважаються з тайськими дітьми. Зазвичай в центрі подій опиняються

чоловіки у віці. Не дивлячись на усі заходи, які спрямовує на подолання цієї проблеми уряд Таїланду, ситуація із секс-туризмом в Таїланді залишається незмінною.

Туристів завжди також привертає шопінг у Таїланді, так як жоден гість країни не поїде без сувеніра на пам'ять або покупок. Перш ніж відправитися за покупками, необхідно визначитися, що потрібно від цього залежить подальший маршрут. Модні і стильні речі можна купити у Бангкоку на Площі Всесвітньої торгівлі, де хорошу якісний одяг відомих марок продають за більш ніж прийнятними цінами [27].

За даними глобального опитування туристського сайту TripAdvisor, Бангкок став другим «Кращим містом світу для туристського шопінгу» і третім «Найкращим містом світу» в категорії по співвідношенню ціна – якість (див. табл. 3.1). В опитуванні найбільшого туристського порталу брали участь 75000 мандрівників з усієї планети. Вони визначали найкраще місто світу для туристських покупок у списку з 40 міст. У двох найважливіших категоріях Бангкок увійшов у трійку лідерів, тайської столиці віддано перевагу туристів зі всього світу [4].

Таблиця 3.1 – Рейтинг «Краще місто для шопінгу» за версією TripAdvisor [54]

Категорія	I місце	II місце	III місце
Найкраще місто для шопінгу	Нью-Йорк	Бангкок	Дубаї
Найкраще співвідношення ціна – якість	Лісабон	Будапешт	Бангкок

Таїланд відомий у всьому світі традиційною тайською медициною. Це, звичайно, тайський масаж, йога, медитація та інші техніки впливу на організм людини. Найстарішим лікарем Сходу був Живака Кумар Бхакке, який знав силу трав і мінералів; він міг лікувати за допомогою натискання на енергетичні точки тіла, і пасами рук в повітрі. Саме він поклав початок школі тайського

масажу [47].

Багато століть тайський масаж, який в Європі прийнято називати йога-масажем, а в Таїланді – «нуадом», робили тільки буддійські ченці. І тепер кращими масажистами залишаються старці в шафранових тогах. Вони сповідують все тугіше давню філософію і практику лікування, засновану на Аюрведі, буддійській духовності та йозі.

У Бангкоку справжній масаж можна зробити перш за все в храмі Ват По. Масажні салони є практично у всіх хороших готелях. Кращі салони знаходяться в готелі Bossotel Inn на Charoen-Krunг-роуд.

В Паттаї можна отримати якісну процедуру в масажному салоні хорошого готелю, наприклад, у готелі Dusit і Mercury.

Острів Самуй – одне з найкращих місць, де можна повернути здоров'я, красу і молодість.. Його центри СПА не те що відповідають світовому рівню, але і можуть вважатися еталоном. У центрах СПА можна пройти чистку шкіри та детоксикацію організму, курс схуднення і зняття стресу. А головне – знайти гармонію з космосом, з життям, з самим собою, відновити баланс душі і тіла [43]. У всіх центрах роблять традиційний тайський масаж, пропонують рефлексологію і інші корисні речі.

Кожен центр здоров'я або СПА на Самуї – це осередок альтернативної медицини, яке відкидає жмені таблеток, що приймає лише подарунки природи. Практично у всіх проводяться медитації і заняття йогою. Всі препарати, які використовують – це есенції і масла квітів, трав і дерев, спеції, мед квіток кокоса, жива вода гірських джерел. Також використовують і більш звичні європейського вуха рослини: алое, огірок, м'ята, і зовсім екзотичні, начебто м'якоті листя папайї та пандана. В багато рецептів входить кокосове масло – на кокосовому острові інакше і бути не може. Традиційні тайські трави використовують у практиці парній лазні, де на розжарені камені ллють трав'яні есенції або настої, а у воду джакузі додають ароматичні масла [44].

Таїланд – ідеальне місце, щоб зв'язати себе узами шлюбу з коханою людиною. Відмінна увага до деталей, яка робить культуру Таїланду

особливою, зробить весілля унікальною подією, якою будуть захоплюватися.

У Таїланді переважає буддизм, і навіть якщо туристи не дотримуються буддистських релігійних переконань, весільна церемонія, проведена ченцями в бурштинових одязі, запам'ятовується на все життя.

Магічний ритуал традиційної тайської весільної церемонії починається рано прохолодним вранці в храмі, де запрошені монахи читають молитви і традиційні весільні мантри. У відповідь наречений і наречена пропонують ченцям фрукти, щоб отримати благословення для свого союзу.

Майбутній чоловік приходить на церемонію пішки в супроводі радісних гостей і групи костюмованих музикантів, несучих довгий барабан, бій якого урочисто сповіщає про прибуття нареченого.

Будь-який готель Таїланду, будь то на пляжі, в горах або навіть в місті, буде щасливий організувати таку церемонію у себе і докладе всі зусилля, щоб церемонія була найбільш красивою і такою, що запам'ятовується. Зазвичай в кожному готелі є свій фірмовий підхід до організації такого свята і свій фірмовий пакет послуг для весільного торжества. Помпезне свято в розкішному залі, або відокремлена церемонія під тихий акомпанемент хвиль на пляжі, освітленій світлом смолоскипів, або свято в лісовій хатині посеред мальовничих джунглів – не важливо, яке місце турист вибере для своєї весільної церемонії або медового місяця, менеджмент готелів докладе всі зусилля, щоб ця подія була неповторною [46].

Центр історичного північного Королівства Ланна, Чіанг Май, і його околиці – ідеальне місце для проведення весільної церемонії і медового місяця. Регіон славиться приємним гірським кліматом, пишною зеленню і цікавою фольклорною спадщиною. Вершини північного Таїланду наповнені романтикою, і цей регіон стане справжнім відкриттям для любителів флори і фауни: непрохідні тропічні ліси багаті дивовижними рослинами, комахами, тваринами і птахами. Тут, у Північному Таїланді, можна стати свідками цікавих інтерпретацій традиційних весільних церемоній Ланна, в тому числі красивого весільного ритуалу на слоні.

Цікавий для проведення весілля так само доісторичний пейзаж скелястих вапнякових відрогів. Багато пар вибирають сходження на скелястий стрімчак і обмін кільцями на висоті 20 метрів над рівнем моря, так проходять весілля, наприклад, на Райлей в провінції Крабі.

У Транге біля пляжу Пак Менг протягом вже 20 років проходять незвичайні весільні церемонії під водою – тут розбитий справжній підводний табір для таких церемоній і на глибині 10 метрів закохані пари отримують свої шлюбні свідоцтва, цілуючи один одного під водою в оточенні сотень найкрасивіших риб [55].

В лагуні Дусіт на Пхукеті парам надається можливість посадити своє дерево кохання, яке буде рости і цвісти довгі роки, як і їх подружній союз. Крім цього готель Club Andaman надасть щасливій парі спеціальний триколісний весільний екіпаж в тайському стилі, на якому вони почнуть свою першу сімейну подорож.

Деякі пари вважають за краще більш активний відпочинок на природі, ніж ледачий медовий місяць на пляжі або СПА-подорож. Безпосередня близькість до природи відкриває широкі можливості для тісного знайомства з безліччю чарівних істот, що населяють тайську землю. Можна вибрати свій спосіб дослідження країни – будь то байдарка, пліт, гірський велосипед або власні ноги і сміливо вирушати в захоплюючу подорож по прихованих печерах і водоспадам або знайомитися з мешканцями гірських сіл [28].

Ті, хто віддають перевагу більш екстремальним заняттям, можуть зайнятися скелелазінням на півдні Таїланду, недалеко біля Крабі. Скелелазіння стає все більш популярним напрямком відпочинку в Таїланді. Крім скелелазіння одним з найдивовижніших занять для молодої пари можуть бути підводне плавання і снорклінг, наприклад, на островах Симхан і Сунн. Тут таке розмаїття дивних і дивовижних риб всіх кольорів веселки і мальовничі коралові рифи, де можна поплавати разом з черепахами, пограти з допитливими дельфінами і поспостерігати поблизу за гігантською китовою акулою.

Таїланд славиться завзятими спостерігачами за птахами. Це одна з найбагатших країн у світі за наявності величезної кількості видів птахів. Таїланд – важлива територія для місцевих і диких видів птахів, мігруючих з Північної Євразії. На даний момент в Таїланді налічується більш ніж 990 видів птахів – це число перевищує кількість видів, що мешкають на територіях Європи і Північної Америки [44].

Більшість птахів знаходиться в національних парках і заповідниках, які рясніють балакунами, нектарницями, мухоловками і квітковими дятлами. У Таїланді також багато цікавих пейзажів і водних птахів.

Легкість доступу в парки і інші місця проживання птахів за допомогою чудового дорожнього з'єднання і відмінного громадського транспорту робить Таїланд одним з найбільш чудових місць відвідування в Азії для любителів птахів з усіх куточків світу.

Туризм, заснований на співтовариствах. Цей вид туризму заснований на принципі, що індивідуальні культури і навколишнє середовище погано охороняються. Він прагне до того, щоб показати відвідувачам традиції, цінності та спосіб життя місцевих співтовариств, що дозволяє гостям країни жити в селі, приєднатися до селянам у їхній щоденній роботі на плантаціях або в рибальстві. У той же час даний вид туризму дозволяє місцевому населенню дізнатися про країну відвідувача, традиціях, заняттях і способі життя. Ця діяльність дозволяє підвищити рівень розуміння та поваги, як для відвідувачів, так і для місцевих жителів [47].

Уряд Таїланду через Tourism Authority of Thailand (TAT) та інші органи реалізує програми розвитку туризму із наголосом на досвіді (experience tourism) і сталому підході. Держава також підтримує програму «Amazing Thailand Grand Tourism and Sports Year 2025» [49], що підсилює маркетинг і рекламу як екзотичних, так і активних маршрутів. Уряд бере курс на залучення туристів із високою витратою, довшим перебуванням і активним видом подорожей.

Цілеспрямовані зусилля докладаються для залучення

висококваліфікованих туристів через оздоровчі та велнес-програми, включаючи тайський масаж, спа-процедури, йогу, оздоровчу кухню та цілісні програми, які особливо популярні серед мандрівників з Європи, АСЕАН та Близького Сходу.

Сегмент яхт та суперяхт розвивається для європейського, австралійського та Азіатсько-Тихоокеанського регіонів, тоді як спортивний та розважальний туризм, включаючи гольф, марафони, трейлраннінг, муай-тай, дайвінг та велоспорт, активно просувається в Європі, США, Австралії, Китаї, Південній Кореї та Японії. Крім того, ринки цифрових кочівників та працевлаштування орієнтовані на популярні напрямки, такі як Чіангмай, Бангкок, Пхукет, Ко Самуї, Хуахін та Крабі.

Щоб стимулювати подорожі протягом року, ТАТ використовує культурне багатство та «м'яку силу» Таїланду через свою ініціативу «Велике свято», що є частиною «Дивовижного року туризму та спорту в Таїланді». Спираючись на успіх Сонгкрана 2025, кампанія «Літні фестивалі Таїланду» включатиме гучні заходи в галузі музики (EDC, Wonderfruit, Big Mountain, Pla Ra Molam), спорту (UTMB, Regatta, SEA Games), мистецтва (Na Satta, Міжнародний фестиваль феєрверків), а також їжі та культури («Дивовижний великий смак Таїланду»).

Однією з найважливіших тенденцій є збільшення попиту на активні види туризму серед поколінь Y і Z, які шукають не просто пляжний відпочинок, а справжні пригоди, самореалізацію та екологічну автентичність. За прогнозами, глобальний ринок пригодницького туризму зростатиме зі ~\$ 406,12 млрд у 2024 році із темпом ~16,8% до 2030 року. Таїланд має всі передумови, щоб стати регіональним центром цього відродження завдяки своїм ресурсам, інфраструктурі і бренду [49].

В результаті, велика кількість споживачів обирають незвичайні пригоди, які обіцяють не лише захоплюючі активності, але й можливість поспілкуватися з природою та місцевими громадами, що зрештою покращує враження від подорожей та сприяє відчуттю досягнення, що, ймовірно, сприяє зростанню ринку. Зростання свідомості споживачів щодо здоров'я суттєво впливає на

ринок пригодницького туризму, оскільки все більше людей надають пріоритет активному способу життя та обирають враження, орієнтовані на оздоровлення. Ця тенденція очевидна у зростаючій популярності фізичних занять, таких як піші прогулянки, їзда на велосипеді та екстремальні види спорту, які сприяють фізичній формі, а також дозволяють учасникам знову з'єднатися з природою та насолоджуватися відпочинком на свіжому повітрі. Пригодницький туризм пропонує різноманітний спектр варіантів, що задовольняють цю активну демографічну групу, дозволяючи мандрівникам займатися захопливими заходами, які кидають виклик їхнім фізичним межах, водночас забезпечуючи приплив адреналіну. Крім того, соціальний аспект участі в цих пригодах часто посилює враження, оскільки багато мандрівників шукають групові заходи або екскурсії з гідом, які сприяють товариству та спільному досвіду [47].

Другим напрямком є сталий («зелений») туризм: ринок сталого туризму Таїланду у 2024 році оцінювався ~\$ 27,87 млн із прогнозом до ~\$ 88,94 млн до 2032 р. (темп ~15,6%). Ринок сталого туризму в Таїланді набирає обертів завдяки зростаючій екологічній обізнаності серед мандрівників та зростаючому попиту на автентичний, орієнтований на громаду досвід. Урядові ініціативи, такі як модель біо-циркулярної-зеленої економіки, та підтримка з боку таких організацій, як ТАТ, заохочують екологічно чисті туристичні практики по всій країні. Зростаюча стурбованість щодо зміни клімату та екологічного сліду масового туризму спонукає зацікавлені сторони до впровадження сталого розвитку, включаючи екологічне розміщення, стратегії скорочення викидів відходів та програми компенсації викидів вуглецю [49].

Технологічна інтеграція, така як цифрові платформи, що просувають пакети екотурів та путівники зі сталого розвитку, ще більше підвищує видимість та доступність. Тим часом глобальні тенденції подорожей зміщуються в бік змістовного досвіду, спонукаючи туристів до участі в діяльності зі збереження та охорони культурної спадщини. Синергія між політичною підтримкою, уподобаннями мандрівників та інноваціями в галузі сприяє сталому зростанню, роблячи сталий туризм життєво важливим стовпом

довгострокової стратегії розвитку подорожей та економіки Таїланду.

Ринок сталого туризму Таїланду географічно різноманітний, зі значним внеском таких регіонів, як Бангкок, Чіангмай, Східний економічний коридор (СЕК) та Південний Таїланд. Кожен регіон пропонує унікальний досвід сталого туризму, починаючи від еко-лоджій та природних заповідників до туризму на рівні громад та ініціатив зі збереження морського середовища. Бангкок служить центральним центром, що сприяє сталому розвитку міст, тоді як Чіангмай відомий своєю культурною спадщиною та екотуризмом. СЕК розвиває екологічно чисту інфраструктуру, а Південний Таїланд робить акцент на збереженні морського середовища та зелених пляжних курортах [47].

Ключовими гравцями, що рухають ландшафт сталого туризму, є Asian Oasis, відомий своїми еко-розкішними подорожами та залученням громади, Elephant Hills, який пропонує етичний туризм дикої природи, Six Senses Yao Noi та The Tongyai Bay, обидва визнані за свої практики зелених курортів, та The Sarojin, який інтегрує сталий розвиток у розкішні подорожі. Ці гравці сприяють формуванню туристичної моделі, яка поєднує економічне зростання зі збереженням навколишнього середовища та культурної спадщини [49].

Це означає можливість позиціонування екзотичного та пригодницького туризму не лише як масового, але як преміум-ніші сегменту з високою доданою вартістю та екологічною відповідальністю.

Також перспективним є розвиток цифрових платформ, мобільних додатків, спільних форматів (co-living, трип-спейс), моделі «робота та відпочинок» (workation), що відповідають новим стилям подорожей після пандемії.

До ключових стратегічних напрямків розвитку екзотичного та пригодницького туризму слід зарахувати:

- підвищення якості і безпеки маршрутів (треки, сплави, дайвінг) з сертифікацією та страхуванням;
- розширення внутрішнього ринку подорожей та регіональної інтеграції (зменшення залежності від міжнародних потоків);

- розвиток громадського (community-based) туризму, залучення місцевих громад до створення туристичного продукту;
- збереження природно-культурної автентичності і запобігання перенасиченню популярних локацій;
- розробка нових маршрутів і напрямків, віддалених від масових курортів, з акцентом на пригоди, природу, етнічний досвід [47].

За прогнозами, туризм Таїланду має потенціал перевищити показники попередніх років (див. табл. 3.2). Прогнозується, що сектор туризму та гостинності Таїланду зростатиме зі складним річним темпом зростання на рівні 2,1%, збільшившись з 3,0 трильйона тайських батів у 2025 році до понад 3,3 трильйона тайських батів до 2030 року.

Таблиця 3.2 – Зростання показників туристичного сектору Таїланду [48]

Показник	2025 р.	2030 р.	Щорічний темп приросту, %
Дохід від туризму	3,0 млн. бат	3,3 млн. бат	2,1
Туристичні прибуття	41,1 млн.	47,6 млн.	3,0
Середні витрати на одного туриста	5690 бат	5780 бат	-0,3

Також протягом цього прогнозованого періоду очікується, що кількість туристичних прибуттів досягне 41,1 мільйона у 2025 році та зросте на рівні 3,0%, перевищивши 47,6 мільйона до 2030 року. Оцінки показують, що середні витрати на одного туриста зростатимуть більш консервативними темпами порівняно з обсягом прибуттів, оскільки послаблення споживчих настроїв та занепокоєння щодо потенційних світових економічних спадів та невизначеностей можуть скоротити витрати кінцевих споживачів. Очікується, що майбутнє зростання буде зумовлене кількома ключовими факторами, включаючи урядову політику підтримки туризму, таку як безвізовий режим для

великих економік, таких як Китай, а також постійні рекламні зусилля державних установ, таких як ТАТ. Очікується, що покращення інфраструктури також покращить сполучення між основними містами та ключовими туристичними напрямками, що ще більше підтримає розширення цього сектору.

Уряд Таїланду намагається внести деякі законодавчі зміни, включаючи запропонований законопроект про розважальні комплекси та продовження годин продажу алкоголю. Обидві політики можуть мати наслідки, подібні до легалізації марихуани, що призвело до нових бізнес-можливостей, орієнтованих як на вітчизняних споживачів, так і на іноземних відвідувачів. Окрім змін у політиці, сильні фундаментальні показники туризму Таїланду підтримуватимуть довгострокове зростання, включаючи конкурентні ціни на проживання, різноманітний вибір готелів та розширення медичного, оздоровчого та пригодницького туризму.

У таблиці 3.3 представлено витрати внутрішніх та іноземних туристів за 2019 – 2024 рр., а також прогнозовані витрати до 2030 року.

Таблиця 3.3 – Витрати внутрішніх та іноземних туристів у Таїланді, 2019 – 2030 рр. [48]

Показник витрат	Од.	Роки					
		2019	2021	2023	2025	2028	2030
Місцевих туристів	млрд. бат	1081	216	1025	1166	1250	1294
Іноземних туристів	млрд. бат	1646	24	1477	1814	1985	2013
Усього	млрд. бат	2727	241	2503	2981	3236	3308
Рівень заповнюваності місць проживання	%	70	14	67	70	73	75

Очікується, що рівень заповнюваності житла стабілізується на рівні 70 – 75% протягом прогнозованого періоду після відновлення після мінімумів, спричинених пандемією. Збільшаться і прибуття іноземних туристів (див. рис. 3.1). Європейські мандрівники показують стабільне зростання зацікавленості Таїландом, як екзотичною країною.

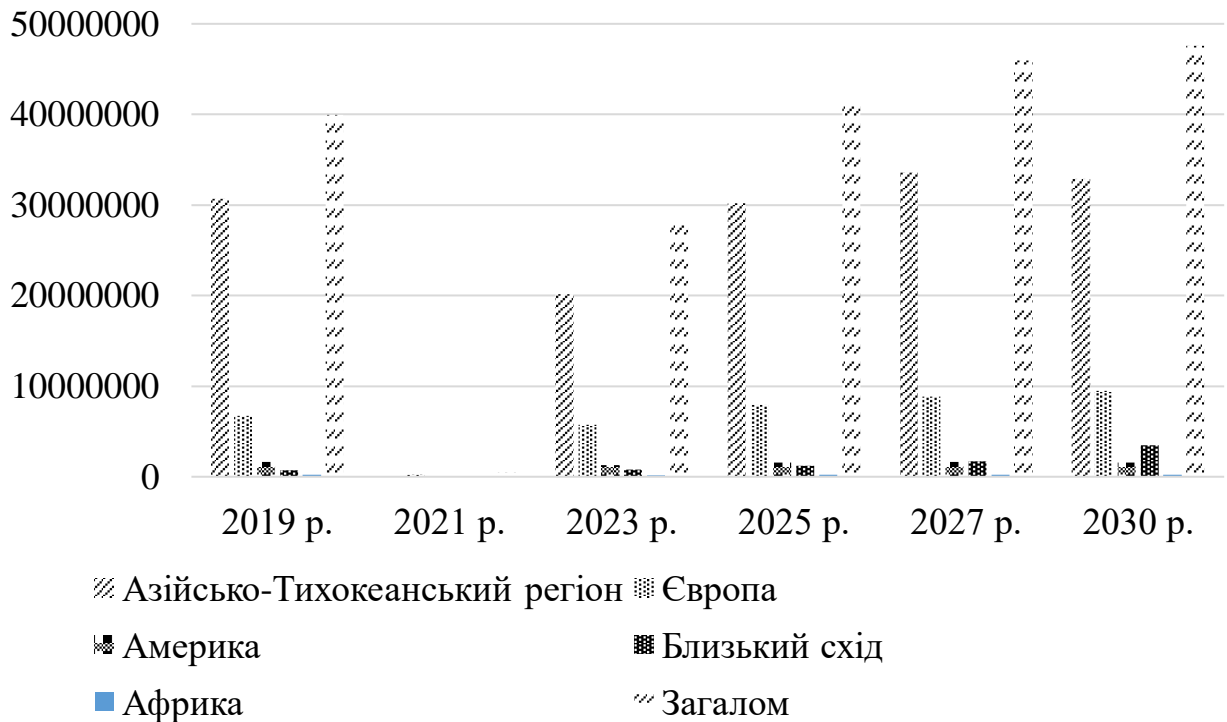

Рис. 3.1 – Прибуття іноземних туристів до Таїланду за регіонами [48]

Очікується, що витрати на внутрішній туризм становитимуть 1,2 трильйона тайських батів у 2025 році та зростуть до понад 1,3 трильйона тайських батів до 2030 року.

Однак очікується, що витрати на душу населення дещо знизяться до середньорічного темпу зростання -1,2% за той самий період, оскільки побоювання щодо потенційного уповільнення світової економіки та поточних геополітичних ризиків впливають на довіру споживачів. Елітний туризм, ймовірно, залишатиметься стійким. Заможні мандрівники, як правило, менш чутливі до макроекономічних коливань, і цей сегмент продовжуватиме

генерувати стабільний дохід, незважаючи на ширшу невизначеність на ринку. Це особливо стосується ключових сегментів ринку, що розвиваються, таких як медичний та оздоровчий туризм, а також пригородницький туризм.

Міжнародні та внутрішні повітряні перевезення в Таїланді зазнали різкого скорочення у 2020 – 2021 роках, при цьому кількість міжнародних повітряних перевезень скоротилася приблизно до 33400 рейсів через обмеження на подорожі. Відновлення почалося у 2022 році, коли кількість прибуттів міжнародних рейсів досягла 160521 у 2023 році та, за прогнозами, зросте до 237000 до 2025 року, а потім спостерігатиметься стабільне зростання до 2030 року. Внутрішні повітряні перевезення залишалися відносно стабільнішими, пік кількості прибуттів склав 159408 у 2023 році, перш ніж поступово нормалізуватися до приблизно 154724 рейсів до 2030 року. Очікується, що загальна кількість повітряних перевезень, включаючи як прибуття, так і вильоти, перевищить 800 тис. рейсів на рік до 2026 року, а коливання в наступні роки відобразатимуть коригування ринку. Прогнозована траєкторія зростання залежить від таких факторів, як розширення потужностей авіакомпаній та розвиток інфраструктури у великих аеропортах.

Кількість гостей, що зупинилися на ніч у всіх регіонах Таїланду, різко скоротилася у 2020 та 2021 роках, головним чином через обмеження на подорожі, пов'язані з пандемією, та зниження мобільності. У 2022 році, після послаблення обмежень на подорожі та запровадження програм стимулювання внутрішнього туризму, загальна кількість гостей, що зупинилися на ніч, зростає до понад 103 мільйонів. До 2023 року подальше послаблення вимог до міжнародного в'їзду та повернення ключових ринків сприяли відновленню, а кількість гостей, що зупинилися на ніч, досягла 157 мільйонів. Центральний регіон, де розташовані Бангкок та ключові ділові та культурні центри, постійно фіксував найбільшу кількість ночівель, і очікується, що ці цифри будуть стабільно зростати, досягнувши майже 70 мільйонів до 2030 року (див. рис. 3.2) [48].

Очікується, що Східний регіон, який включає Паттайю та Районг,

демонструватиме значне зростання, зумовлене курортним туризмом та збільшенням інвестицій у СЕК.

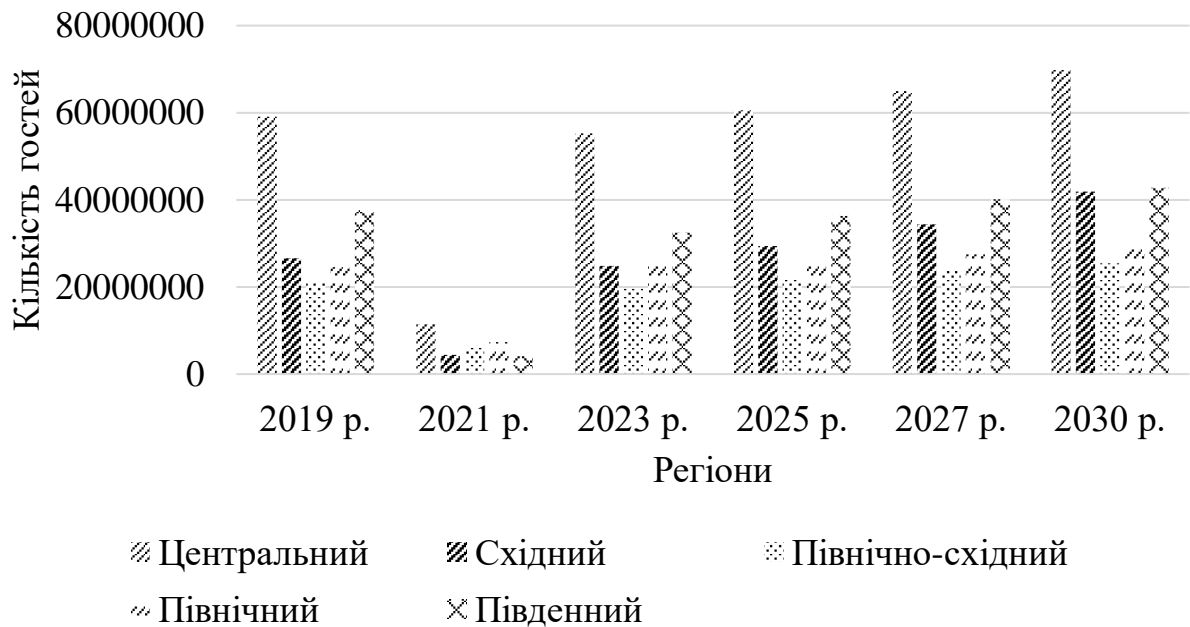

Рис. 3.2 – Кількість гостей у готелях регіонів Таїланду 20219 – 2030 рр. [48]

Прогнозується, що Північний та Північно-Східний регіони, які приваблюють мандрівників з культурним та екотуризмом, зазнають поступового збільшення кількості гостей, що підтримуватиметься покращенням інфраструктури та зусиллями уряду щодо розвитку вторинних міст. Південний регіон, ключовий центр пляжного туризму, включаючи Пхукет, Крабі та Самуї, у 2022 році зазнав повільнішого відновлення, але, за прогнозами, до 2030 року кількість гостей, що проживають там протягом ночівлі, перевищить 42 мільйони, оскільки міжнародні прибуття та довгостроковий туризм набирають обертів. Загалом, за прогнозами, загальна кількість гостей, що проживають протягом ночівлі, перевищить 209 мільйонів до 2030 року.

Кількість місцевих відвідувачів Таїланду неухильно зростає після різкого спаду у 2020 та 2021 роках, що зумовлено стимулами для внутрішніх подорожей та покращенням мобільності. До 2023 року кількість місцевих

відвідувачів перевищила докризовий рівень, досягнувши приблизно 252 мільйонів, а подальше зростання, за прогнозами, до 2030 року перевищить 341 мільйон (див. рис. 3.3).

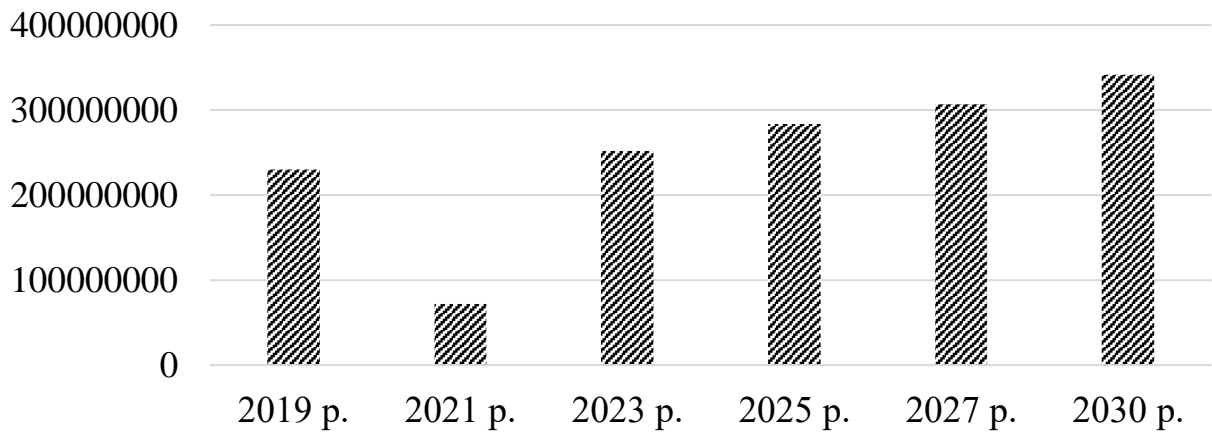

Рис. 3.3 – Кількість внутрішніх туристів за 2019 – 2030 рр., осіб [48]

Однак, незважаючи на зростання кількості відвідувачів, середні витрати на одного місцевого туриста демонструють тенденцію до зниження. Після короткочасного відновлення у 2023 році очікується, що середні витрати досягнуть піку у 2024 році на рівні 4131 тайських батів, а потім поступово знизяться до 3789 тайських батів до 2030 року. Це зниження відображає зростаючу обережність споживачів у відповідь на економічну невизначеність, зростання заборгованості домогосподарств та занепокоєння щодо потенційного економічного спаду. Економна подорожна поведінка, на яку впливає тиск на вартість життя, ймовірно, призведе до коротших поїздок та зменшення дискреційних витрат на проживання, харчування та розваги (див. рис. 3.4).

Що стосується пропозиції, очікується, що до 2025 року загальна кількість готельних закладів у Таїланді зросте до 22146 об'єктів. З них курорти, як очікується, становитимуть 9206 об'єктів, тоді як готелі, за прогнозами, становитимуть 7367, а решта закладів розподілятимуться за меншими типами розміщення, включаючи гостьові будинки, бунгало, мотелі,

апартаменти з обслуговуванням, апартаменти/особняки, проживання в сім'ях, національні парки тощо. Що стосується місткості номерів, то, за оцінками, у 2025 році в Таїланді буде понад 827589 номерів, причому готелі нададуть понад 471987 номерів, а курорти – 245336 номерів.

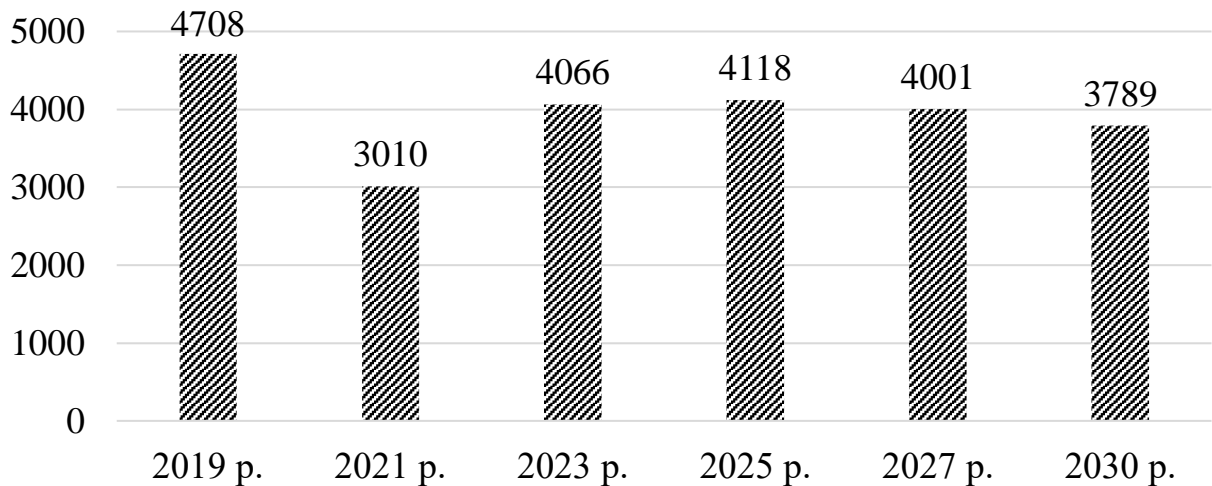

Рис. 3.4 – Кількість витрат на одного внутрішнього туриста за 2019 – 2030 рр., бат [48]

Очікується, що протягом прогнозованого періоду рівень заповнюваності по всій країні коливатиметься в межах 70 – 75%, повернувшись до рівнів, подібних до тих, що спостерігалися до пандемії. Найвищі показники заповнюваності очікуються в південному регіоні, де попит залишається високим, особливо в ключових прибережних напрямках – заповнюваність у цьому регіоні досягне 79% у 2025 році, зростаючи з 75% у 2024 році, враховуючи постійний попит на пляжні курорти, особливо в таких напрямках, як Пхукет, Крабі, Ко Самуї та Пханг Нга, які залишаються ключовими місцями для короткострокових та довгострокових мандрівників, які поєднують купальний відпочинок з пригодницьким туризмом.

На цьому фоні сегмент екзотичного та пригодницького туризму може значно збільшити свою частку у структурі туристичних потоків, стати одним із рушіїв розвитку екологічного та дослідного відпочинку. Також можливе

збільшення частки доходів від таких видів через преміум-ціни, меншу сезонність, більшу тривалість перебування туристів і вищі витрати на активні програми.

Серед основних проблем варто відзначити екологічне навантаження на популярні природні території (наприклад, острови, національні парки), що загрожує зниженням якості ресурсного базису. Наприклад, острів Koh Samui стикається зі значною кількістю відходів (близько 150 тис. тон сміття) через масовий туризм, що створює екологічний та інфраструктурний тиск.

Друга проблема – нерівномірність розподілу потоків: великі курортні зони перенавантажені, тоді як віддалені райони менш розвинені. Це створює соціальні й екологічні дисбаланси.

Третя – залежність від міжнародних туристів і ризик сезонних спадів (що проявилось під час пандемії). У 2020 р. падіння міжнародних гостей до ~6,7 млн продемонструвало вразливість системи. Крім того, присутня конкуренція з боку інших країн Південно-Східної Азії, політична нестабільність, та потреба в подальшому розвитку професійної підготовки кадрів, безпеки туристів, медицини пригод.

Четверта – необхідність інтеграції місцевих громад і забезпечення справедливого розподілу вигод туризму (щоб уникнути «витіснення» місцевих мешканців та збільшення цін на житло й послуги) [47].

Разом з тим, Таїланд розробляє довгострокові стратегії із збільшення привабливості країни. Так, уряд Таїланду активно розглядає можливість продовження безвізового перебування для туристів, які подорожують на далекі відстані, з 30 днів до потенційно 90 днів, орієнтуючись на відвідувачів з високими витратами з ключових ринків, таких як Сполучені Штати, Велика Британія, Німеччина, Франція та скандинавські країни. Пропозиція, яка наразі розглядається Національним комітетом з туристичної політики, відображає ширшу стратегію, спрямовану на зміцнення позицій Таїланду як місця для довготривалого перебування, одночасно максимізуючи економічні вигоди, пов'язані з в'їзним туризмом. Якщо цю політику буде схвалено, вона може

призвести до структурних змін у моделях витрат відвідувачів, заохочуючи тривале перебування та збільшення витрат на кожну поїздку [47].

Основний зимовий сезон у Європі та Північній Америці (листопад – березень) збігається з піковим періодом в'їзних подорожей до Таїланду, що дозволяє країні задовольнити підвищений попит на місця призначення з теплою погодою. Більш гнучка візова політика дозволить туристам розглядати розширені маршрути, збільшуючи загальні витрати на проживання, харчування, оздоровчий туризм та рекреаційні заходи.

3.2. Розробка нового екзотичного туру до Таїланду

Вітчизняні туристи приїждять у Таїланд переважно для пляжного відпочинку, або розваг у нічний час. Але крім звичайних видів туризму в Таїланді є багато екзотичних екологічних видів туризму, одним з яких тут вважається дайвінг. Існує 3 типи дайвінгу:

1. Сноркелінг або скін дайвінг (сноркелінг or Skin Diving) – це плавання у воді або на поверхні з використанням маски для дайвінгу, зігнутої трубки (сноркель), і, як правило, ласт. Основною перевагою є можливість без складного обладнання спостерігати підводний життя в природній обстановці. Навчання, необхідне для скуба дайвінгу, тут також не потрібно. Крім того, скін дайвінг не передбачає особливих зусиль, і тому підходить для будь-якого віку. Також тут немає бульбашок як скуба дайвінг [56].

2. Скуба (Skuba) (від англ. Self Contained Underwater Breathing Apparatus – автономний апарат для дихання під водою) – на відміну від попереднього виду дайвінгу з затримкою дихання або подачею повітря з поверхні, скуба дайвінг у кожного є власне джерело кисню (зазвичай стиснене повітря). Це забезпечує більшу свободу в рухах. Залежно від мети занурення водолаз зазвичай пересувається з допомогою ластів, прикріплених до ніг, а також підводного скутера або сліду, керованого з поверхні [57].

Існують курси дайвінгу різного рівня:

– курс дайвінгу на відкритій воді (Open Water Diver Course). Просунутий курс дайвінгу на відкритій воді (Advanced Open Water Diver Course);

– курс дайвера-рятувальника (Rescue Diver Course). У туриста є дві можливості: перша – записатися на курс Adventure Diver і зайнятися тим, що найбільш цікаво, наприклад, глибоководним зануренням (Deep Dive), зануренням до затонулих кораблів (Wreck Dive), нічними зануреннями (Night Dive), зануренням в печери (Cave Dive) тощо. По закінченні одного з цих курсів турист отримує звання Master Scuba Diver.

Друга можливість – пройти Divemaster Course, необхідний у разі, якщо турист захоче відкрити школу скуба дайвінгу.

3. Снуба (Snuba) (від англ. Self Non-contained Underwater Breathing Apparatus – занурення без автономного апарату для дихання під водою) – це підводна система дихання, яку розробляє Snuba International. Плавець використовує ласті, маску для дайвінгу, вантажу і регулятор, як і в скуба дайвінг. Однак повітря тут подається не з балонів, прикріплених до спини дайвера, а через довгий шланг від понтонних плотів на поверхні. Снуба часто служить введенням в дайвінг і проводиться в присутності досвідченого професійного тренера після півгодинної лекції [56].

Найцікавіші напрямки для дайверів починаються з острова Пхукет, де неподалік розташовується острів Пі Пі і провінція Крабі. Тут є достатньо місць для цікавого і доступного занурення для дейлі-дайвінгу. У провінції Крабі інтерес представляють підводні печери, проте без відповідної сертифікації потрапити туди навряд чи вдасться. В таїландських дайвінг-центрах, стандарти дотримуються дуже суворо, принаймні, серйозних центрах. Саме звідси починається шлях до справжніх перлин Андаманського моря – Суриновим і Симилановим островів і Бірманської банки. Дістатися до Пі Пі не так вже й складно. З Бангкока до Самуї всього година на літаку [58].

Ще одним популярним островом курортом є острови Ко Кут і Ко Чанг, які розташовуються на кордоні з Камбоджою, на південно-сході і багатьом здається дивним, але це ні що інше як Паттайя. Відпочивати тут можна цілий

рік, температура води протягом року становить 28 – 32 °С, у грудні правда може опуститися до 24 °С, однак це всього на пару тижнів. Найбільша спека припадає на березень – квітень, температура в тіні може досягати 45 °С, однак в безпосередній близькості від води, переноситься пекло нормально. Сказати точно, коли починаються і закінчуються дощі досить важко. В Паттайї дощі йдуть з квітня по травень і у вересні – жовтні. Правда іноді дощі йдуть і в березні і навіть у грудні, хоча ці місяці вважаються найбільш спекотними. Найбільш сильні зливові дощі йдуть в травні, серпні і вересні, іноді навіть по кілька разів на день, в решту часу ж максимум раз в день, хвилин на 20 – 30 зарядить дощ [57].

Найоптимальніші місця для занурення знаходяться біля островів з підвітряного боку. При зануренні доводиться стикатися з течією, але вона носить припливно-відливний характер і іноді буває досить сильною. Найкращі місця для дайвінгу представлені у таблиці 3.4. Найкращим часом для дайвінгу в Таїланді можна назвати період з листопада по квітень місяць. На найближчих островах видимість під водою становить близько 15 метрів при хорошій і ясній погоді, а при повній воді видимість може доходити навіть до 20 метрів.

Таблиця 3.4 – Опис районів для занурення й занять дайвінгом у Таїланді [58]

Місце	Провінція	Час	Стиль	Море
Pattaya Dive Sites	Chon Buri	Листопад – Квітень	Скуба	Сіамська затока
Ko Wai	Trat – Ko Chang	Листопад – Квітень	Сноркелинг	Сіамська затока
Mu Ko Chumphon	Chumphon	Квітень – Жовтень	Сноркелинг/ Скуба	Сіамська затока
Ko Tao	Surat Thani	Квітень – Жовтень	Сноркелинг/ Скуба	Сіамська затока
Mu Ko Surin	Phang – nga	Квітень – Жовтень	Сноркелинг/ Скуба	Андаманське море
Mo Ko Similan	Phang – nga	Листопад – Квітень	Сноркелинг/ Скуба	Андаманське море

Продовження таблиці 3.4

Місце	Провінція	Час	Стиль	Море
Mu Ko Phi Phi	Krabi	Листопад – Квітень	Сноркелінг	Андаманське море
Ko He and Mu Ko Racha	Phuket	Листопад – Квітень	Сноркелінг/ Скуба	Андаманське море
Ko Kradan	Trang	Листопад – Квітень	Сноркелінг	Андаманське море
Ko Tarutao&Ko Adand-Rawi	Satun	Листопад – Квітень	Сноркелінг/ Скуба	Андаманське море

У квітні видимість під водою погіршується і складає всього 5 – 7 метрів. Найгірші місяці для дайвінгу травень і початок червня, а також у вересні та жовтні. Якщо подорож довелася на період з кінця червня і до початку серпня, то максимальна видимість може скласти близько 5 – 10 метрів. Найкращий дайвінг чекає туристів на Ко Тао – підводний світ постане перед туристами у всьому різноманітті і пишності [59].

Отже, оскільки найкращим місцем для дайвінгу вважається Ко Тао, то у кваліфікаційній роботі був розроблений тур саме до цього місця.

Історично Ко Тао, так само як і До Тарутао в провінції Сатун, був місцем ув'язнення політичних в'язнів, але сьогодні це прекрасне місце для дайверів. Тут є різноманітні течії і широкий вибір місць для дайвінгу, багато дайверських центрів, шкіл і готелів. Варіанти проведення часу не обмежуються тільки дайвінгом; їжа і нічне життя на острові – кращі в Сіамській затоці в Таїланді.

Ко Тао – це невеликий острів площею приблизно 21 км², який щорічно відвідує близько 100 тис. туристів. Тут немає можливостей для переробки сміття, тому, щоб зменшити свій вплив на еко-систему, туристи відвозять з собою все, що можна спалити. На острові також немає служби з прибирання доріг або інших громадських територій, тому туристів просять викидати сміття на відкритій території. Вода тут в дефіциті, електрика дорога [56].

Піковий сезон на Ко Тао триває з грудня по березень і з липня по серпень. Цей напрям досить популярний серед тайців, тому все житло може бути

зайняте під час тайських свят.

Найближчі аеропорти знаходяться на Ко Самуї і в Сураттхані, які пов'язані з такими основними містами регіону, як Бангкок, Пенанг і Сінгапур. Тільки 2 авіакомпанії «Thai Airways» і «Bangkok Airways» здійснюють рейси з приватного аеропорту на Ко Самуї, і в обох ціни на квитки завищені. «Bangkok Airways» має набагато більше рейсів в/з Ко Самуї, порівняно з «Thai Airways». Залишаючи Ко Самуї, турист повинен пам'ятати, що тут існують збори на виліт у розмірі 300 бат, – найвищі в Таїланді.

Кілька авіакомпаній, включаючи тайську «Air Asia», китайську «Southern Airlines», «TransAsia Airways», «Nok Air» і «Thai Airways», здійснюють рейси з аеропорту в Сураттхані за більш низькою вартістю. Після прильоту туристу доведеться пересісти на пором до Ко Тао [21].

Для зручності у даному турі було обрано авіапереліт з Бангкоку. Трохи вища вартість квитка компенсується зручністю подорожі. Вартість перельоту різниться за місяцями (найменша вартість спостерігається у вересні, листопаді, грудні та лютому, найбільша – у січні, квітні, травні та липні). У середньому вартість перельоту туди й назад складає 202 \$. До цієї вартості слід додати 9 \$ збору на виліт.

Від аеропорту на Ко Самуї можна здійснити поїздку на дайверському катері. Багато компаній пропонують високошвидкісні катери, які долають відстань до Ко Тао за 1 годину. Високошвидкісні катамарани «Lomprayah» або човна «Seatran» – найшвидший і найбільш комфортабельний спосіб дістатися до Ко Тао. Двічі на день вони відходять від Ко Самуї. Вартість квитка – 600 бат (19 \$). Отже, дістатися від Бангкоку до Ко Тао буде коштувати 230 \$.

Дайвінг на Ко Тао – це просте і веселе заняття. Тут можна побачити черепах, скатів, барракуд, безліч маленьких рибок, рифових акул. Є дуже невеликий шанс побачити китову акулу. На Піках Чумпхона (Chumphon Pinnacle) є ймовірність побачити молодих бичачих акул, які до недавнього часу вважалися сірими рифовими акулами [59]. На Ко Тао можна пірнати майже цілий рік (крім листопада), видимість може перевищувати 40 метрів. Середня

видимість – близько 15 – 20 метрів. У листопаді видимість знижується до 5 метрів, море стає неспокійним. Круглий рік тут можна спокійно пірнати без гідрокостюмів.

Різні місця для дайвінгу навколо Ко Тао:

- піки Чумпхона (Chumphon Pinnacles);
- південно-західні піки (Southwest Pinnacles);
- зелена скеля (Green Rock);
- біла скеля (White Rock);
- червона скеля (Red Rock);
- японські сади (Japanese Gardens);
- піки-близнюки (Twin Pinnacles);
- «HTMS Sattakut» (уламки);
- бухта Манго Бей (Mango Bay);
- акулячий острів (Shark Island);
- Хін Вонг Маяк (Lighthouse Bay);
- скрізь узбережжям Ко Тао [59].

На острові працює багато шкіл з навчання дайвінгу, багато пропонують бюджетне житло. В даний час ціна за курс асоціації PADI і сертифікат «Open water», включаючи новий підручник PADI, професійний інструктаж, оренду обладнання, дайверський човен і сам сертифікат, коштує близько 9800 бат (306 \$). Ціна за курс асоціації SSI і сертифікат «Open water», включаючи професійний інструктаж, оренду обладнання, дайверський човен і сам сертифікат, коштує близько 9000 бат (281 \$); також у вартість можуть бути включені страхівка і просто житло [60]. Не всі школи ведуть навчання однаково.

Звичайний метод навчання новачків – це кілька занурень в басейні для відпрацювання 20 основних навичок, перш ніж учня випустять у відкриту воду. Інші замість цього повезуть учнів на відокремлений пляж, щоб вони з самого початку бачили риб і корали, спробували нетривалі занурення. Деякі контори мають приватні причали, інші вирушають з пляжу в море на човнах,

хтось використовує громадські причали, на яких треба буде пройти через кілька човнів.

У розробленому турі пропонується скористатися послугами дайверської школи Alvaro Diving/Freediving&Taraporn Bungalows (на маленькому тихому віддаленому пляжі в бухті Бан Чалок Као, у південній частині Ко Тао). Невелика сімейна школа дайвінгу та фрідайвінгу з новим спорядженням, гнучким розкладом човнів та доброзичливим багатомовним персоналом. Пропонують курси PADI і SSI з дайвінгу, SSI з фрідайвінгу в малих групах в дружній і спокійній атмосфері. Бунгало чисті і розташовані прямо на пляжі, де можна грати у волейбол, займатися каякінгом або плавати [60].

Курс триває 4 дні. Вартість курсу дайвінгу у цій школі коштує 385 \$, оскільки у вартість входить й проживання у двомісному бунгалі (зі сніданками). До цієї вартості входить також прокат спорядження. Якщо турист має своє власне спорядження, вартість зменшується на 10% (так прийнято в усіх дайвер-школах Ко Тао) [59]. Остаточний розрахунок вартості туру подано у таблиці 3.5. Слід відмітити, що до вартості туру не входить авіа переліт до самого Таїланду, бо вартість на квитки постійно змінюється. Туристи можуть самі придбати квитки або замовити їх при купівлі даного туру. Додатково також оплачується віза Таїланду (на місці), а також приватні витрати туристів.

Таблиця 3.5 – Розрахунок вартості дайвінг-туру до Таїланду

Показник	Вартість, \$
Переліт Бангкок – Ко Самуї – Бангкок	211
Катер Ко Самуї – Ко Тао – Ко Самуї	38
Страховка для глибинного дайвінгу	30
Вартість курсу дайвінгу з проживанням та орендою спорядження	385

Продовження таблиці 3.5

Показник	Вартість, \$
Прибуток фірми від продажу туру (15%)	100
Податок на прибуток (18% на 2025 р.)	18
Разом	782

Даний тур може бути привабливим і престижним для споживачів, він відповідає вимогам, що передбачають додаткові зручності для туристів (надійні авіакомпанії, комфортабельне проживання, професійні інструктори з дайвінгу). Для даного туру немає сенсу розраховувати його рентабельність, оскільки цей тур може використовуватися турфірмами з метою диверсифікації туристських пропозицій. Даний тип туру – індивідуальний, який розробляється під конкретного туриста і не є типовим і масовим. Такий вид турів підходять для туристів, які бажають урізноманітнити свій відпочинок.

Висновки до 3 розділу

Сучасний стан екзотичного та пригодницького туризму в Таїланді можна охарактеризувати як фазу активного зростання: країна майже повністю відновила міжнародні туристичні потоки, має позитивну динаміку доходів, та відкриває нові ніші активного відпочинку. Екзотичність природи, різноманіття активностей, розвиток інфраструктури, державна підтримка – створюють сприятливий фундамент для розвитку цього сегмента. Проте перспективи залежатимуть від здатності вирішити ряд ключових завдань: впровадження принципів сталого розвитку, якісний менеджмент природних ресурсів, диверсифікація туристичної бази, залучення місцевих громад, адаптація до нових запитів туристів (активний відпочинок, цифрові сервіси, екологічна автентичність). У разі успішної реалізації таких стратегій, Таїланд має всі передумови стати провідною локацією для екзотичного та пригодницького туризму у регіоні Південно-Східної Азії.

Запропонований дайвінг-тур до Таїланду є одним із найпривабливіших напрямів активного відпочинку, який поєднує у собі пізнавальний, пригодницький, спортивний і рекреаційний аспекти. Учасники туру мають змогу відвідати одні з найкращих у світі локацій для підводного занурення – острови Ко Самуї та Ко Тао, що славляться прозорими водами, багатим морським життям і мальовничими кораловими рифами. Завдяки продуманому маршруту подорож забезпечує не лише комфорт, а й максимальну насиченість враженнями.

Вартість туру є оптимальною для свого сегмента: у неї включено переліт, морський трансфер, повний курс дайвінгу з проживанням, оренду спорядження, страхування для глибинних занурень і професійний супровід інструкторів. Усі послуги надаються сертифікованими партнерами, що гарантує високий рівень безпеки й сервісу. Тур є конкурентоспроможним на ринку міжнародного активного туризму, оскільки поєднує доступну ціну, престижний напрям і якість організації, що відповідає очікуванням досвідчених туристів і новачків у дайвінгу.

Крім того, цей тур має високу маркетингову привабливість – він орієнтований на клієнтів із середнім та вище середнього рівнем доходів, які прагнуть поєднати відпочинок з отриманням нових навичок і сертифіката дайвера міжнародного зразка. Завдяки унікальному поєднанню навчального компоненту, екзотичної локації та якісної логістики, тур має стабільний попит і потенціал для просування на туристичному ринку.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було комплексно розглянуто теоретичні засади функціонування міжнародного туристичного ринку, виявлено його сучасні тенденції та визначено особливості розвитку екзотичного, екстремального й пригодницького туризму на прикладі Королівства Таїланд. Виконана робота дозволила узагальнити значний обсяг аналітичного, статистичного та практичного матеріалу, що дало змогу сформулювати низку висновків і пропозицій щодо підвищення конкурентоспроможності туристичних продуктів у сфері екзотичного туризму.

Проведений у першому розділі огляд засвідчив, що міжнародний туристичний ринок є складною багаторівневою системою, де взаємодіють постачальники, посередники та споживачі туристичних послуг. Основою його функціонування виступає глобалізація економічних зв'язків, лібералізація транспортних перевезень, розвиток цифрових технологій і підвищення мобільності населення. Зростання ролі туризму у світовій економіці підтверджується стабільним збільшенням туристичних потоків, диверсифікацією пропозицій і появою нових нішевих напрямів. У цьому контексті екзотичний та пригодницький туризм займають помітне місце, оскільки вони відповідають сучасним потребам споживача у пошуку нових вражень, емоцій та автентичного досвіду.

Розглянута класифікація видів туризму довела, що екзотичні подорожі нині перетворилися з рідкісного сегмента на стійку тенденцію, орієнтовану на туристів середнього та преміального сегментів ринку. Пригодницький і екстремальний туризм активно розвиваються завдяки популяризації здорового способу життя, розвитку інфраструктури безпеки, підвищенню якості навчальних і спортивних програм. Водночас їхнє функціонування потребує високого рівня підготовки персоналу, страхового захисту туристів та відповідного матеріально-технічного забезпечення. Саме ці чинники визначають якість і конкурентоспроможність туристичного продукту на

світовому ринку.

У другому розділі було здійснено детальний аналіз туристичної галузі Таїланду, яка є однією з найрозвиненіших у Південно-Східній Азії. Країна посідає провідні позиції за кількістю іноземних туристів, розвинутою транспортною системою, високим рівнем готельного сервісу та різноманітністю туристичних ресурсів. Важливою особливістю є поєднання традиційної культури з сучасною туристичною інфраструктурою, що забезпечує сталий інтерес до країни серед подорожувальників із різних континентів.

Аналіз сучасного стану туристичної індустрії показав, що Таїланд активно відновлює туристичні потоки після пандемії COVID-19, демонструючи зростання кількості туристів на 25 – 30% щороку. Основні напрями розвитку туризму в країні охоплюють пляжний, пізнавальний, культурно-релігійний, лікувально-оздоровчий, а також активний і пригодницький види туризму. Високий рівень природно-кліматичних ресурсів, різноманіття ландшафтів і сприятливі умови для занять дайвінгом, трекінгом, альпінізмом, серфінгом формують передумови для сталого розвитку екзотичного сегмента ринку.

Разом із тим, у галузі зберігаються певні проблеми – нерівномірний розподіл туристичних потоків між регіонами, сезонність попиту, екологічне навантаження на прибережні території, а також потреба в модернізації частини інфраструктури. Проте уряд Таїланду реалізує політику сталого розвитку туризму, яка поєднує економічну вигоду з охороною природного середовища та збереженням культурної спадщини. Це створює сприятливі умови для подальшого розвитку саме екзотичного та пригодницького туризму як пріоритетних напрямів.

У третьому розділі визначено перспективи розвитку екзотичного та пригодницького туризму в Таїланді. Встановлено, що зростання попиту на нестандартні подорожі, пов'язані з активним відпочинком і самореалізацією, формує нові можливості для туристичних операторів. Проведений аналіз

показав, що головними перевагами Таїланду на світовому ринку є сприятливий клімат, безпека туристів, доступність транспортних маршрутів, розвинена мережа готелів і навчальних центрів для дайвінгу та інших видів активного туризму. Крім того, країна має високий рівень сервісу та конкурентні ціни, що забезпечує її привабливість для туристів із різних країн світу.

Розроблений у межах дослідження екзотичний дайвінг-тур до Таїланду підтвердив економічну доцільність та маркетингову конкурентоспроможність цього напрямку. Розрахунок собівартості туру показав, що за помірної ціни турист отримує широкий спектр послуг – переліт, проживання, навчання дайвінгу з сертифікацією, страхування, трансфер і супровід інструкторів. Такий тур орієнтований на споживача середнього цінового сегменту, який прагне поєднати активний відпочинок з елементами екзотики та професійного навчання. Висока якість організації, використання надійних авіаперевізників і партнерів, а також можливість отримання міжнародного сертифіката роблять цей тур привабливим і конкурентоспроможним на світовому ринку.

Таким чином, розроблений продукт може стати основою для формування цілого пакету аналогічних турів у Південно-Східній Азії з орієнтацією на активних туристів, що шукають нові враження. Це сприятиме підвищенню іміджу туристичної компанії, розширенню її клієнтської бази та збільшенню прибутковості.

У підсумку можна зазначити, що Таїланд має значний потенціал для подальшого розвитку екзотичного та пригодницького туризму. Країна володіє унікальними природними, культурними та економічними передумовами для формування стійкого туристичного бренду в цьому сегменті. Поєднання сприятливих кліматичних умов, різноманітних природних ресурсів, високого рівня безпеки та гостинності населення створює передумови для зростання туристичних потоків і залучення інвестицій у сферу туризму.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Ковальчук О. Ф. Міжнародний туризм: економіка та організація. Київ : КНТЕУ, 2017. 284 с.
2. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2018. 214 с.
3. Сокол Т. М. Туристичний ринок: механізми функціонування та регулювання. Харків : ХНЕУ, 2021. 256 с.
4. Світовий ринок туристичних послуг: сучасні тенденції та особливості розвитку. URL : <https://essuir.sumdu.edu.ua/items/4cd6f9c2-a4fc-400c-8076-c0a2b511384c> (дата звернення: 19.09.2025).
5. Смаль І. В. особливості і проблеми розвитку міжнародного туризму у контексті глобалізаційних процесів. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2008. Вип.24. С.327–335.
6. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес : теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 424 с.
7. Білорус О. Г. Глобалізація і національна стратегія України. Київ : ВО «Батьківщина», 2001. 256 с.
8. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник. Київ : Знання, 2008. 661 с.
9. Ключко В. П. Глобалізація: економічні та соціально-культурні аспекти. Київ : ДАКККіМ, 2005. 288 с.
10. Шульгіна Л. М. Туристичний маркетинг. Київ : Знання, 2016. 312 с.
11. Любіцева О. О., Бабарицька В. К. Туризмознавство : вступ до фаху : підручник. Київ : Альтерпрес, 2008. 376 с.
12. Гончарова Н. П. Туризм: сучасні концепції розвитку. Одеса : Атлант, 2020. 290 с.
13. Стігліц Д. Глобалізація та її тягар. Київ : Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 169 с.
14. Черкашина А. В. Теорія і практика туризму. Київ : Кондор, 2019.

304 с.

15. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посіб. Чернівці : Книги-XXI, 2003. 300 с.
16. Hall С. М., Page S. The Geography of Tourism and Recreation. Routledge, 2014. 475 р.
17. Федорченко В. К. Туристичний продукт та його класифікація. Київ КНТЕУ, 2015. 221 с.
18. Cohen E. A. Phenomenology of tourist experiences. *Sociology*. 2009. Vol. 13. No. 2. P. 179–201.
19. Давиденко І. В. Глемпінг як перспективна форма розвитку екологічного туризму в Україні. *Географія та туризм*. 2020. Вип. 51. С. 37–45.
20. Мальцева М. Г. Туристичні дестинації: структура, типологія. Львів : СПОЛОМ, 2019. 244 с.
21. Глушко О. Т. Туристичне країнознавство. Львів : «Новий Світ-2000», 2015. 364 с.
22. Рутинський М. Й., Зінько Ю. В. Етнічний та екзотичний туризм. Львів : ЛНУ, 2010. 284 с.
23. Swarbrooke J., Page S. Adventure Tourism. Routledge, 2011. 308 р.
24. Pearce D. Tourist Behaviour : Themes and Conceptual Schemes. Channel View Publications, 2005. 224 р.
25. UNWTO Glossary of Tourism Definitions. URL : <https://www.unwto.org/glossary> (дата звернення: 26.09.2025).
26. Форми екстремального туризму та країни світу як регіони з екстремальним потенціалом. URL : <http://textreferat.com.ua/referat2.php?id=476> (дата звернення: 26.09.2025).
27. Вацеба В. Я. Туристичне країнознавство : навч. посіб. Чернівці: Рута, 2023. 228 с.
28. Любіцева О. О. Туристичне країнознавство: країни лідери туризму : навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2021. 436 с.
29. Клімат Таїланду. URL : <http://www.tayh.ua> (дата звернення:

29.09.2025).

30. Інфолист Таїланд. URL : <https://sitistravel.com/uk/thailand/info-infolist-thailand/> (дата звернення: 29.09.2025).

31. 10 цікавих фактів про Таїланд. URL : <https://idaoffice.org/uk/posts/10-interesting-facts-about-thailand/> (дата звернення: 29.09.2025).

32. Корисна інформація для туристів. Таїланд. URL : <https://tripadvisor.mfa.gov.ua/?p=347> (дата звернення: 29.09.2025).

33. Бангкок. URL : <https://vue.gov.ua> (дата звернення: 09.10.2025).

34. Подорож у Чіангмай. URL : <https://triphearts.com/ua/thailand/chiang-mai> (дата звернення: 09.10.2025).

35. Про екзотичну Патайю. URL : <https://www.poihaluznamu.com/article-pro-ekzotychnu-pattajju-v-tajilandi> (дата звернення: 09.10.2025).

36. Туризм в Таїланді. URL : <http://nashaplaneta.net/asia/thai/php> (дата звернення: 12.10.2025).

37. За допомогою нанотехнологій у Тайвані вивели новий сорт орхідей «Україна». URL : <https://gazeta.kharkiv.ua/other/2022/03/23/219596.html> (дата звернення: 11.10.2025).

38. Руденко Ю. М., Токар В. В. Фінансові системи зарубіжних країн. Київ : КНЕУ, 2024. 348 с.

39. Природа відновилаь. У Таїланді вперше за 37 років помітили зникаючих бізонів. URL : <https://techno.nv.ua/ukr/popscience/u-tajilandi-pomitili-znikauchih-bizoniv-50364434.html> (дата звернення: 11.10.2025).

40. Таїланд відмовиться від масового туризму до відновлення галузі. URL : <https://interfax.com.ua/news/general/707661.html> (дата звернення: 12.10.2025).

41. Військовий переворот у Таїланді. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 14.10.2025).

42. Туризм у Таїланд. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 14.10.2025).

43. Travel & Tourism Development Index 2024. URL :

https://www3.weforum.org/docs/WEF_Travel_and_Tourism_Development_Index_2024.pdf (дата звернення: 16.10.2025).

44. Industry Outlook 2019 – 2024: Hotel in Downtown Bangkok. URL : <https://www.krungsri.com/en/research/industry/industry-outlook/services/hotels/io> (дата звернення: 16.10.2025).

45. Кулінарна подорож Таїландом: із Півночі на Південь! URL : <https://alf.ua/blog/view/32> (дата звернення: 16.10.2025).

46. Report on World Tourism Economy Trends. URL : <https://alf.ua/blog/view/32> (дата звернення: 16.10.2025).

47. Ринок сталого туризму Таїланду за типом туризму (екотуризм, зелений туризм, м'який туризм, пригодницький туризм). URL : <https://www.credenceresearch.com/report/thailand-sustainable-tourism-market?> (дата звернення: 18.10.2025).

48. Перспективи туристичної галузі Таїланду на 2025-2030 роки. URL : <https://www.intellifyglobal.com/thailand-tourism-industry-outlook-2025/> (дата звернення: 22.10.2025).

49. Статистика туризму в Таїланді – оновлено за 2025 рік. URL : <https://www.intellifyglobal.com/thailand-tourism-industry-outlook-2025/> (дата звернення: 22.10.2025).

50. Кількість міжнародних туристичних прибуттів до Таїланду з 2015 по 2024 рік. URL : <https://www.statista.com/statistics/994693/thailand-number-international-tourist-arrivals/?srsrltid> (дата звернення: 22.10.2025).

51. Секс туризм у Таїланді. URL : <http://travelluxtour.info/vidy-turizmu/seks-turizm/> (дата звернення: 26.10.2025).

52. Тіньова сторона раю – секс-туризм у Таїланді. URL : <https://www.dw.com/en/a-shady-side-of-paradise-sex-tourism-in-thailand/57449> (дата звернення: 26.10.2025).

53. ЛГБТ-туризм – систематичний огляд літератури та програма дослідження. URL : <https://www.emerald.com/trc/article/6/2/225/1270567/LGBT-tourism-a-systematic-literature-review-and> (дата звернення: 16.10.2025).

54. TripAdvisor. URL : <https://www.tripadvisor.com/> (дата звернення: 26.10.2025).
55. Весілля, заходи та вечірки в Таїланді. URL : <https://wedding-in-thailand.com/> (дата звернення: 26.10.2025).
56. Дайвінг в Таїланді. URL : <http://www.country.alltravels.com.ua/Diving/> (дата звернення: 30.10.2025).
57. Королівство Сіам для дайверів. URL : <http://tophotels-thailand.ua/about-thailand/dajjving-thailand.php> (дата звернення: 30.10.2025).
58. Дайвінг в Таїланді: де краще? URL : http://www.tourism.com/travel_in_ua/27-3-2008_15-10_52_1.html (дата звернення: 30.10.2025).
59. Острів Ко Тао і дайвінг в Таїланді. URL : <http://get-life.ua/2011/05/ostrov-ko-tao-i-dajjving-v-tailande/> (дата звернення: 30.10.2025).
60. Офіційний сайт дайвінг-шкіл. URL : <http://dyving.com.ua/> (дата звернення: 30.10.2025).
61. Швченко Р. А., Гурова Д. Д. Майбутнє Таїланду як туристичного напрямку. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку сфери гостинності, туризму та рекреації* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених, 23 жовтня 2025 р. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2025. С. 368–370.
62. Гурова Д. Д., Шевченко Р. А. Що таке ЛГБТ-туризм? *Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства* : матеріали IV міжнар. наук. конф., 11-12 лист. 2025 р. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2025. С. 107–111.